БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 107 (6036)
МАЙН
28
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Худалдаа наймаае улам үргэдхэхэ

Советскэ худалдаа наймаан болбол социалистическэ гүрэнэй аша туһада, ажалшадай аша туһада зэгдэдэг гэаша. Тэрэ хадаа манай арадай материальна тэниглэн байдалай хэлбэришэгүйгөөр һайжарха ябадалда ехэхэн удхашанартай.

Парти, правительство болбол советскэ ажахыда худалдаа наймаанай эзэлдэг үүргые үндэрөөр сагнэдэг. «Советскэ худалдаа наймаан хадаа манай түрэл, большевистскэ хэрэг мүн, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо прилавкын хүдэлмэрилэгшэд, хэрбээ эдэнэр үнэн сэхээр лэ хүдэлмэрилжэ байгаа һаа, — манай революционно. большевистскэ хэрэгые нэбтэрүүлэгшэд гээшэ» (Сталин).

Манай бүхы партийна, советскэ ба худалдаа наймаанай организацинууд нүхэр Сталинай энэ тон шухала заабарие хододоо хүтэлбэри болгон хүдэлмэрилхэ ёһотой.

Юумэнэй үнэ сэнгэй гурба дахин химдарһанай эсэстэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшанарай бодото салин нилээд ехэ боложо, советскэ хүнүүд һайн шанартай эд бараа улам элбэг ехээр хэрэглэдэг болобо.

Энэ жэлдэ республика доторнай худалдаа наймаанай хүдэлмэри урда жэлнүүдтэ орходоо һайнаар ябуулагдана. Заиграйн, Тарбагатайн ба бусад аймагуудта нүүдэл худалдаа наймаан үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эндэхи аймпотребсоюзууд эд бараанай эрьесын квартальна ба һарынгаа түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэнэ. Гансахан Заиграйн аймагта хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо колхозуудай полинууд дээрэ 56.000 түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараан худалдагдаа.

Гэбэшье, зарим аймпотребсоюзууд хүдөөгэй хүн зониие үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар хүсэд һайнаар хангажа шаданагүй.

Прибайкальска аймагта худалдаа наймаан илангаяа муугаар ябуулагдана. Колхозно полинууд дээгүүр саг үргэлжэ ябажа байха нүүдэл 5 магазинуудай орондо, миил 2 магазин эмхидхэгдэнхэй. Эндэ гүрэнэй мүнгэ зөөри үрихэ ба үбэршэлхэ ябадал олон.

Тэрэшэлэн Зэдын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй аймагуудта советскэ худалдаа наймаанай журамые эбдэхэ ябадал гарана. Магазинуудынь саг соогоо нээгдэнэгүй, зарим продавецүүд ариг сэбэрые сахинагүй ба худалдан абагшадта муугаар хандаха ушарнууд бии.

Эдэ аймагуудтахи сельпонуудай ба аймпотребсоюзуудай правленинүүд, тэдэнэй шалгалтын комиссинууд үүсхэлгүйгөөр, хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Хэрбээ тус аймагуудай партийна ба советскэ органууд худалдаа наймаанай асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаралаа табижа, худалдаа наймаанай хойноһоо хиналта табижа, тэрэнийе хүтэлбэрилжэ байдаг һаа, эдэ ехэнүүд дутагдалнууд гарахагүй һэн.

Худалдаа наймаанай хэрэгые улам һайжаруулхын тула, нэн түрүүн, худалдаа наймаанай сетиин бүхы звенонуудтахи партийна ахин организацинуудые улам бэхижүүлхэ, тэдэнэй үүргые улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Партийна организацинууд болбол ажал хүдэлмэридөө ба ниитын зөөридэ социалистическээр хандаха үзэл бодолоор худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй идейно-теоретическэ хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Энэ хадаа эд бараанай үнэ сэнгэй гурбадахяа химдаруулагдаһанай һүүлдэ худалдаа наймаанай хүдэлмэриие улам һайжаруулха, эд бараанай эрьесын түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргэхэ байна.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд парти ба правительствын халуун анхаралда өөһэдынгөө оролдосотой ажалаар харюусаха ёһотой.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Һаяхан. БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол сэбэр пар хахалалга ба тэрэниие 1950 ондо харууһалалга тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, 1949 ондо МТС болон колхоз бүхэндэ тогтоогдоһон болзор соо пар хахалалгые ба тэрэнээ эрхим шанартайгаар элдүүрилгые зарим аймагуудай советскэ ба хүдөө ажахын органууд хангаагүй гэжэ тэмдэглэбэ. Илангаяа Яруунын, Кяхтын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Кударын ба Торнин аймагуудта 1949 ондо пар хахалалга ба тэрэниие харууһалалга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн байгаа.

Дурсагдагша аймагуудай аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд ба тэдэнэй хүдөө ажахын таһагууд, мүн МТС-үүд пар хахалалгые эртын болзорто үнгэргэхэ талаар хүсэд хэмжээнүүдые абаагүй. Энэ хүдэлмэриин эхилэлгэ элдэб шалтагаануудаар хойшолуулагдажа, пар хахалалга ба тэрэниие элдүүрилхэ тушаа МТС колхозууд хоорондын договорнуудаар хараалагдаһан өөһэд өөһэдынь уялганууд эбдэгдэһэн байха юм.

Олон МТС-үүд ба колхозуудта пар предплужниггүй плугаар, гүйхэнөөр хахалагдаһан, хожомдожо борнойлогдоһон, полинуудай заха хахалагдаагүй, агротехникын шухала эрилтэ—зунай турша соо парые 3—4 дахинһаа үсөөн бэшэ элдүүрилгэ дүүргэгдээгүй байна.

1950 ондо эртын болзорто сэбэр пар хахалха, тэрэнэй хойноһоо харууһалгые хаһа сагтань, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ябадал хангахын зорилгоор, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол 1950 ондо аймаг ба МТС бүхэнэй сэбэр пар хахалалгын 5 үдэрэй даалгабаринуудые баталан абаба.

Республикын Министрнүүдэй Совет болбол сэбэр пар хахалалгын 5 үдэрэй даалгабаринуудые колхозууд, таряанажалай болон тракторна бригадануудта тогтоохые ба хүргэхые республикын хүдөө ажахын Министерство, аймсоведэй гүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалаа. Тэрэшэлэн пар хахалалгада МТС, колхоз бүхэн хүсэд хүрэхэ тракторнууд ба мори унаа гаргажа, байгша оной пар хахалалгын түсэбые июлиин 10-һаа хожом бэшэ дүүргэхэ ябадал хангаха гэжэ уялгалагдаһан байна.

Мүн пар хахалалгын ба элдүүрилгын шанарай хойноһоо шанга хиналта хэхэ, пар хахалалгые абтаһан севооборотой гү, али севооборотто оролгын түсэбтэй дүүрэнээр тааралдуулан дүүргэхэ, пар хахалалгын ба элдүүрилгын агротехникые эбдэхэ ябадал эрид шууд усадхахыень республикын хүдөө ажахын Министерство, аймсоведэй гүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй директорнүүдтэ дурадхаба.

Гадна, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол болбол пар хахалалгын ба элдүүрилгын түсэбые хаһа болзортонь дүүргэһэнэй түлөө үгтэхэ шагнал тушаа МТС-үүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ба хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдэй анхаралые хандуулна.

Үндэр ургасын түлөө полеводческо бригадануудай мүрысөөн

КИЕВ. (ТАСС). Запорожска областиин «Переможец» совхозой И. А. Бойкын полеводческо бригада үндэр ургаса абахын ба таряанайнгаа хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө мүрысөө эхилхэ уряатайгаар Украинын совхозуудай бүхы ажалшадта хандаһан байна.

Советскэ Союз дотор

☆

Нютаг бүриин һонинууд

◆ Хонидой нооһые механическа аргаар хиргаха нүүдэл цех Сталинска областиин Сартанска МТС-тэ байгуулагдаа. Тус МТС хонидые механическа аргаар хиргаха договорнуудые районой бүхы колхозуудтай баталба.

◆ Гранулированна үтэгжүүлгэ бэлэдхэхэ аппарат Молотовско областиин Кудымкарска МТС-тэ бүтээгдээ. Тэрэнь 10—12 час соо 6 тонно шахуу үтэгжүүлгэ үгэжэ шадаха байна.

◆ Сталинска областиин техникумүүдтэ экзаменууд эхилээ. Горно металлургическа ба машина бүтээлгын үйлэдбэриин мэргэжэлтэд болохо 20 мянга гаран хүн экзамен барижа байна.

◆ «Сельпогой нүүдэл магазин» гэһэн гаршагтай 100 гаран автомашина ба тэргэ Мордовско АССР-эй колхозуудаар ябана. Нүүдэл магазинуудынь захилнуудые уридшалан абадаг бюротой юм.

◆ Дагана-Киикскэ ба Яванска районуудай (Таджикска ССР) колхозууд намарай ячмень хадажа эхилээ.

◆ Карело-Финскэ ССР-эй колхозууд үбһэ сабшалгада бэлэдхэжэ байна. Потребительскэ кооперацинь хажуур, аса, бүлюу, точила гэхэ мэтын зүйлнүүдые хүдөө нютагуудта олоор эльгээнэ.

◆ Украинын, Узбекистанай, Таджикистанай, Туркменистанай, Крымэй, Молдавиин ба бусад республикануудай субтропическа шэнэ районуудай агрономуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ курсанууд Бериягын нэрэмжэтэ Грузинска хүдөө ажахын институдай дэргэдэ эмхидхэгдээ.

◆ Сталинска областиин колхозууд хартаабха тарижа эхилбэ. Хартаабхые зунай сагта тариха талмайнь хартаабха тарилгын бүхы талмайн хахад шахуу болоно.

◆ Кашка-Дарьинска областиин колхозуудта багшанарай байрын гэрнүүдэй барилга хэгдэжэ байна. Шэнэ жэлэй эхилхэ хүрэтэр областиин хүдөөгэй һургуулинуудай 50 мянга гаран багшанар шэнэ гэрнүүдтэй болохо.

◆ Тамбовско областиин колхозууд ургасын участогуудые уһалба. Хабар ба зунай үедэ областиин колхозууд 16 мянган гектар талмай дээрэ хабарай культурануудые уһалха түсэбтэй.

☆ ☆

Агрогородые баригшад нэгэ колхоз болон нэгэдэбэ

ЧЕРКАССЫ (Киевскэ обл.) (ТАСС). Черкасска районой дүрбэн тосхоной база дээрэ колхозно агрогород баригдажа байна. Энэнь хүдөө ажахын зургаан артельнүүдэй колхознигуудай хүсөөр — арадай барилгын методээр бүтээгдэнэ.

Мүнөө нэлэнхы ехэ полинуудаар хүреэлэгдэһэн, болбосон гэрнүүдтэй, гоё һайхан барилгануудтай шэнэ городой тухэл шарайнь харагдажа эхилээ. Хирпиисэ үйлэдбэрилхэ дүрбэн заводой, кузнечнэ цехын ба механическа мастерскойн барилга дүүрэжэ байна. Барилгын ехэ талмай дээрэ гэр байрануудай фундамент болохо котлованууд малтагдан, городой кварталнууд түсэблэгдэжэ байна.

Үсэгэлдэр тэндэхи 6 колхозууд хүдөө ажахын нэгэ артель болон нэгэдэхээр шиидэбэ. Тус суглаандань 5 мянга үлүүтэй колхознигууд суглараа. Киев ба Черкасаһаа олон айлшад ерэбэ.

Нэгэдэһэн колхозоо агууехэ Сталинай нэрээр нэрлэхэ гэжэ нэгэн дуугаар тогтоол гаргабад. Энэ колхоз 10 мянган гэшүүдтэй. Таряалангайнь газар 15 мянган гектар болоно. Колхозой территори дээрэ малажалай 30 фермэ, 450 гектар фруктово сад бии.

Колхозой түрүүлэгшээр Социалистическэ Ажалай Герой М. Е. Братко һунгагдаба.

Халаан соогоо хоёр нормо бүтээхын түлөө мүрысөөн

ОДЕССА. (ТАСС). Газар элдүүрилдэг «Универсал» гэжэ машинаар халаан соогоо гурбан нормо дүүргэһэн, Коминтерновскэ МТС-эй түрүү тракторист Николай Стасюгай жэшээгээр хүдэлмэрилдэг хүнүүд Одессын механизаторнуудай дунда улам олон боложо байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо наран сэсэг, кукуруза ба хлопогой тарилга культивацилгада түсэбэй ёһоор хоёр трактор хабаадаха ёһотой байтарнь, Н. Стасюк бүхы хүдэлмэриие нэгэ трактораар болзор соонь бүтээхэб гэһэн уялга абаа. Н. Стасюк үгэдөө хүрэжэ, түсэбтэ даалгабари—16 гектарай орондо халаан соогоо 40—48 гектар газар элдүүрилһэн байна.

МТС-эй дирекци ба партийна организаци энэ түрүү трактористын дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Тэрэнэй дүршэл тухай листовко-«молнинууд» бүхы бригадануудта гаргагдаа.

Бусад МТС-үүдэй механизаторнууд Николай Стасюгай һайн үүсхэлые дэмжэн абаба. Катаржинска МТС-эй харьяата колхозуудта газар элдүүрилжэ байһан трактористнуудай 70 гаран процентнь халаан соогоо хоёр нормо хүрэтэр дүүргэнэ.

Мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые һургана

Ажалай резервын һургуулинуудтахи һуралсалай жэл дүүрэбэ. Ремесленнэ, түмэр замай ба хадын промышленна һургуулинуудые дүүргэһэн, мэргэжэлтэй залуу хүдэлмэришэдые мүнөө зун манай арадай ажахы олоор абахань.

Ажалай резервын Министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хүмүүжүүлэгдэгшэдэй бэлэдхэлэй шанарые улам һайжаруулхын түлөө тэмсэл хадаа училищинууд ба һургуулинуудай зорилго мүн. Тэдэ һургуулинуудтахи һуралсалай-үйлэдбэриин базань һайжараа. Һуралсалай 70 мянга шахуу байра заһагдаба. Училищинуудай мастерскойнуудтахи металл отолдог 1600 станогууд шэнэдхэгдээ. Мүн стахановска 10 мянгаад оньһон арганууд ба 117 мянган комплект зэр зэмсэгүүд зохёогдон, хэрэглэгдэдэг болоһон байна.

Һонин олзо

ГУРЬЕВ. (ТАСС). Урал мүрэнэй баруун эрьень городской шэнэ хүүргэһээ дээгүүр уһанда нуража хэмхэрээд, хирпиисээр баригдаһан эртэ урда сагай хана бултайжа гараба. Тэрээниие Казахска ССР-эй наукануудай Академидэ харьяатай Урал-Эмбенскэ базын хүдэлмэрилэгшэд шэнжэжэ үзөөд, үшөө XVII-дохи зуун жэлдэ Яицка хасагуудай бариһан хэрэмэй газар дорохи хубинь гэжэ тодорхойлоо.

Ургасын таряа тушааха элеваторнуудые бэлдэнэ

Элеваторнуудай ба талха татаха предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ ургасын таряа тушаажа абаха, хадагалха хүдэлмэри жэшээтэ һайнаар эмхидхэхын түлөө мүрысэжэ эхилээ. Ороонодой шанар тушаа онсо анхарал табигдана. (ТАСС).

КИЕВ. Богдан Хмельницкида памятник.

ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ

Уһан замай Сэлэнгинскэ бассейндэ

Зүүн Сибириин гол мүрэнэй пароходствын Селенгинскэ бассейндэ навигаци эхилһээр хахад һара үлүүтэй болоо. Хүйтэн хабар болоһон дээрэһээ энэ жэлдэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо навигаци долоон хоногоор оройтожо эхилээ һэн. Энэ шалтагаанаар таһалдаһан графигаа хүсэлдүүлхэ зорилгоор Улан-Удын пристаниин коллектив эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, майн 20-ной үдэр нормальна графигтаа орожо шадаба гэжэ нүхэр Бужигеев (управлениин эрхилэгшын орлогшо) хөөрэнэ.

Сагаа алмана

«В. Маяковский» гэжэ пароходой команда (капитаниинь нүхэр Можаров) навигациин эхилхэһээ захалан мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Тус пароходой коллектив хүдэлмэреэ һайнаар, зүбөөр табижа шадаһан дээрэһээ тамаралгынгаа графигые нэгэшье эбдэдэггүй, харин рейд бүхэндэ сүүдхэ, сүүдхэ хахад алмана. Гадна пароходойнгоо хүсэ шадалые хүсэд хэрэглэхын тула хоёр баржын орондо 3 баржа шэрэдэг болонхой.

Иигэжэ энэ пароходойхид 15 хоногой туршада май һарынгаа даалгабари 178 процент дүүргээ.

Түрүү бригадын жэшээгээр

Улан-Удын пристаниин (начальнигынь Писарюк) хүдэлмэришэд баржаяа тусхайта болзорһоо урид ашахын ба ашааень буулгалгые түргэдхэхын түлөө оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ. Илангаяа нүхэр Лебедевэй—ашаа тээлгын бригада үндэр амжалтануудые туйлана. Тус бригадын гэшүүд Столяров, Сатыков гэгшэд ба мүн нүхэр Лебедев өөрөө халаанайнгаа даалгабари 150 процентэһээ доошо бэшээр дүүргэдэг юм. Тэдэнэрэй түрүү жэшээгээр ашаа тээгшэд Полуянов, Тарасов ба бусад хүдэлмэрилнэ.

Мүнөө пристаниин эмхитэй коллектив баржые 5 часай туршада ашахын орондо, 3,5 час соо ашажа, болзорһоонь урид эльгээдэг болоо.

Шэнэ катернууд абтаба

Һаяхан энэ бассейн Москвагай верфьһээ 2 шэнэ катернуудые абаба. Тэрэнэйнгээ нэгэндэ Александр Матросовай нэрэ үгэһэн байна. Уданшьегүй эдэ катернууд тамаралганда гараха юм.

Хүдэлмэришэдэй амаралтые эрхимээр үнгэргэхэнь

Уһан замай хүдэлмэришэдэй профессиональна союзай районно комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Можаров) хүдэлмэришэдэй ба хүүгэдэй зунай амаралтые эрхимээр эмхидхэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана.

Энэ жэлдэ хараалагдаһан түсэбэй ёһоор тус райком центральна ба нютагай курортнуудта 30 хүниие, амаралтын байшанда ба санаторидо 500 хүниие эльгээхэ юм.

Мүн хүдэлмэришэдэй 200 гаран хүүгэд лагерьта эльгээгдэхэ. Мүнөө пионерскэ лагериин тухеэралгэ түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Һаяхан уһан замай транспортын 10 гаран хүдэлмэришэд курортнуудта амаржа байһанаа тэхэрижэ ерээд, хүдэлмэрилжэ захалаа.

Б. Юндунов.

Эдэбхитэдэй суглаан

Майн 25-да Городской районой худалдаа наймаанай ба общественнэ эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан болоо.

Партиин Городской райкомой секретарь нүхэр Хамаганов «Районой худалдаа наймаанай ба общественнэ эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» элидхэл хэбэ.

Суглаанда хабаадагшад элидхэл тушаа шиидхэбэри абаа.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наhанай ойтой дашарамдуулан, партийна, советскэ болон олонниитын организацинуудhаа, ажалшадай **коллективүүд**, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй ниитын организацинууд ба хилын **саанахи элдэб** нюурнуудhаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ **олон тоото амаршалганууд ороhон** байна.

Олон удаан жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаhууххыень нүхэр Сталинда бүхы зүрхэнhөө хүсэhэн амаршалгануудые хүргэбэ:

Саратовскэ областиин Макаровскэ районой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Волынска областиин Шацка районой Шверникэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Харьковска областиин Савинска районой, «Червоноармеец» гэжэ хүдөө **ажахын артелиин колхознигууд**;

Тюменскэ областиин Новозаймска районой, Боровинки гэжэ тосхоной колхознигууд, **хүдэлмэришэд** ба албахаагшад;

Амурска областиин Свободненско районой, **«Новый путь» гэжэ** хүдөө **ажахын артелиин колхознигууд**;

Молдавска ССР-эй Каменска районой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Ростовско областиин «Больше-Таловска МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Молдавска ССР-эй «Старо-Фундуровска МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай **коллектив**;

Азербайджанска ССР-эй Геокчайска районой, Багнровай нэрэмжэтэ хүдөө **ажахын** артелиин колхознигууд;

Пензенскэ областиин Колышлейскэ районой, Потловско **МТС-эй коллектив**;

Ворошиловградска областиин Белолуцка районой, Буденнын **нэрэмжэтэ** колхозой колхознигууд;

Полгавска областиин Шишацка районой, «Нове Життя» колхозой колхознигууд;

Московско инструментальна заводой коллектив;

Львовско культурно-гэгээрэлэй техникумэй **курсантнууд**, багшанар ба захиргаанай-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Полтавска областиин Гадячска хүдөө **ажахын hургуулиин hурагшад**, багшанар **ба хүдэлмэрилэгшэдэй** коллектив;

Тирасполь городой, колхозуудай **хүтэлбэрилхы кадрнуудай Молдавска hургуулиин** hурагшад, багшанар ба албахаагшад;

Ровенскэ областиин Острожско районой, элүүрые хамгаалха хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Сталинградска областиин Нижне-Чирскэ механизациин **hургуулиин hурагшад**, **багшанар** ба албахаагшадай коллектив;

Сталинградска областиин Клетскэ **районой «Майн 1»** совхозой хүдэлмэришэдэй **коллектив**;

Брестскэ худалдаа наймаанай кооперативна hургуулиин **hурагшад**, багшанар ба **сотруднигуудай коллектив**;

Харьковска **текстильнэ** техникумэй **багшанар**, hурагшад ба сотруднигууд;

Омско түмэр замай Омско отделениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Октябрьска түмэр замай Елисенваара **түмэр** замай узелай хүдэлмэришэд ба **албахаагшад**;

Бануйска түмэр замай узелай хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернүүд ба техникүүд;

Харьковска областиин Богодухов **городой Гутянска лесхозой хүдэлмэришэд** ба **албахаагшадай** суглаан;

Ейскэ загаhанай заводой хүдэлмэришэд, **албахаагшад, инженернүүд ба техникүүд**;

Куйбышевска госместпромой точно механикын комбинадай хүдэлмэришэд ба **албахаагшадай коллектив**;

Азербайджанска ССР-эй М. Горькиин **нэрэмжэтэ** совхозой хүдэлмэришэд ба **албахаагшадай коллектив**;

Львовско паровозо-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ **хүдэлмэрилэгшэдэй** коллектив;

Үнгэтэ металлай предприятинуудые проектировалхэ гүрэнэй институдай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба **албахаагшадай коллектив**;

Инженернэ геологиин ба гидрогеологиин **Бүхэсоюзна** научно-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэд, **хүдэлмэришэд** ба албахаагшад;

Московско механическа институдай **профессорнууд**, багшанар, студентнүүд, **хүдэлмэришэд** ба албахаагшад;

А. И. Микоянай нэрэмжэтэ холодильна промышленностиин Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Малажалай Баруун Казахстанска опытно **станциин научна** хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Ленинградска уран зураашадай Товариществын **гэшүүд**;

Краснодарай гол мүрэнэй пристаниин хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Гомельско областиин «Поболово» гэжэ **совхозой хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдэй** коллектив;

Рига город, Латвийска камвольно фабрикын инженерно-техническэ **хүдэлмэрилэгшэд** ба албахаагшад;

Вологодско мяханай комбинадай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Полтава городой **хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд**;

Петровско гүрэнэй селекционно станциин научна хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Минскэ областиин «Индустрия» гэжэ үүлтэртэ гахайн совхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Львов городой гүрэнэй «Трембита» гэжэ **капеллын коллектив**;

Минск городой № 12 **hургуулиин 9-дэхи** классай hурагшад;

Вологодско областиин Грязовецкэ районой **Пичкаревска hургуулиин багшанар** ба hурагшад;

Даугавпилсскэ плодоовощно hургуулиин багшанар ба hурагшад;

Сталинградска областиин **Киквидзенскэ районой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив**;

Ворошиловградска **областиин «Приволье»** совхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Сталинградска областиин Быковскэ опытно **станциин** хүдэлмэрилэгшэдэй **коллектив**;

Харьковска областиин **Лозовско районой**, Князевска долоон жэлэй hургуулиин пионерскэ **организаци**;

Таганрогско № 15 эхин hургуулиин багшанар ба hурагшад;

Бурят-Монголой АССР-эй Баруун-Тарбагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй **коллектив**;

Киргизскэ ССР-эй «Аламедин» гэжэ үүлтэртэ малай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ба албахаагшад;

Хорезмскэ **областиин** Хазараспска районой, Пушкинай нэрэмжэтэ дунда hургуулиин багшанар ба hурагшад;

Болгариин Искр городой «Индустрия» гэжэ фабрикын хүдэлмэришэд ба албахаагшадай **коллектив**;

Болгариин Плевендэхи «Хорсмал» заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай **коллектив**;

Болгариин Габрово **городтохи Червенковэй** нэрэмжэтэ фабрикын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Болгариин Гибровскэ околиин Лесигорско тосхоной тарьяашад;

Болгари, В. Коларовай **нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд** ба **албахаагшадай** коллектив;

Болгариин-Слатин Бела городой «Сентябриин 9-нэй» нэрэмжэтэ текстильнэ фабрикын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Болгари, «Гюдюрская» гэжэ шахтын **хүдэлмэришэд ба албахаагшад**;

Болгари, Кырджали городой «Крушов дол» гэжэ шахтын горнягууд;

Болгари, Сталинай нэрэмжэтэ Пловдивска заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшадай **коллектив**;

София городой «Альмус» гэжэ хлопок **ээрэлгын фабрикын хүдэлмэришэд** ба албахаагшад;

Германи, Гүрэнэй акционернэ «Карьер» гэжэ обществын Профен комбинадай **хүдэлмэришэд ба албахаагшад**;

Германи, «Цейс» гэжэ **арадай** предприятиин хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Германи, Бурга городой депутадуудай суглаан;

Германиин Саксони, Клингенталь гэжэ модо дархалха арадай предприятиин хүдэлмэришэд ба албахаагшадай коллектив;

Польшын Катовицадахи шулуу нүүрhэнэй промышленностиин Централына нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд;

Польшын Белостокско воеводствын Елькскэ уездын тарьяашадай харилсан туhалалсаха кооперативай гэшүүд;

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Селендумын МТС-эй М. Ковалевскиин **хүтэлбэрилдэг тракторна бригадада.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист Б. Жамбаловтай ажалладаг сеялкэшэн Ц. Очиров гэгшэ тарилга хэжэ ябана. Тэдэнэй агрегат халаан соо 14 гектарай орондо 26 гектар хүрэтэр тарилга хэдэг юм.

О. Васильевай фото.

„Б. М. Үнэндэ“ бэшэhэнэй hүүлээр

Ажалай бүридхэл гуримшуулагдаа

«Ажалта үдэр бүхэниие дансада оруулха» гэhэн статья «Бурят-Монголой Үнэн» газетын энэ оной февралиин 1-нэй номерто гараhан юм. Статья соо Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо ажахын жэлэй тоосооной хангалтагүйгөөр табигдаhан, ажалай бүридхэлэй бусайданхай байhан тухай хэлэгдэhэн байгаа.

—Статья соо дурсагдаhан баримтанууд тодорбо. Энэ жэлдэ тус колхоздо тоо бүридхэл гуримшуулагдаа, колхознигуудай олоhон ажалта үдэрнүүдынь тэрэ үдэр соогоо ажалайнь дансада бэшэгдэдэг ба ниитэ колхознигуудай харахын тула, хэнэй хэды ажалта үдэр олоhон тухай мэдээн ханада үлгэгдэдэг болоо,—гэжэ Тамчын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Лобсанов мэдээсэбэ.

Радиоузел хүдэлдэг болохонь

Манай газетын энэ оной апрелиин 11-нэй номерто Түнхэнэй аймагай «Красный пахарь» колхоздохи колхоз-хоорондын радиоузелай үни удаанай хүдэлмэрилдэггүй байhан тухай статья толилогдоо hэн.

Колхозой правленеэр радиоузелые түргэн заhабарилха ба hаадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлхэ хэмжээнүүд абтаа,—гэжэ Түнхэнэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Байбородин мэдээсэбэ.

Эвенкийскэ hургуулида

Ажалай юрын үдэр **байбашье**, hайндэрэйхеэр хубсалhан эдир басагад, хүбүүд **ба багшанарай** бүри үглөөнэй 7 часhаа хойшо иишэ тиишээ баяр **баясхалантайгаар** алхалалдан ябахыень харахада, тэдэнэрэй ажабайдалда **мүнөөдэрэй** тусхай үдэр байhаниинь элитэ байна. Энэ үдэр экзаменүүдай эхилхэ үдэр...

Улан-Удэ городой эвенкийскэ долоон жэлэй hургуулида хүрэжэ ерэбэбди. hургуулиин газаагуур бултадаа **ягаахан самсатай хүбүүд ба сагаан партугуудтай** басагад сэдьхэлээ хүдэлэнги янзатай, **хүхюу баяртайгаар** энеэлдэн, хөөрэлдэнэ.

Тус hургуулиин багшанарай кабинет соо ороходомнай, тэдэнэр экзаменүүдтаа бэлэдхэжэ байба. Уданшьегүй экзаменүүдай эхилхэ саг боложо, hургуулиин директор **Анна** Андреевна гэгээрэлэй **органуудай түлөөлэгшэдтэ** хандан: «Мүнөөдэр 5-дахи **класста ород хэлэн дээрэ сочинени** бэшэлгээр, **7-дохи класста алгебраар, 6-дахи класста географяар экзаменүүд болохо байна»**, —гээд, **тэдэниие классуудта** орохыень урина.

Ород хэлэ ба литератураар заадаг багша, **Ленинэй ордентэ** Раиса Михайловна Болотова, ассистент Оксана Игнатьевна Эпова гэгшэд **5-дахи класста орожо** hууринуудаа эзэлбэ. Раиса Михайловна экзаменүүдаа **амжалтатайгаар** үгэхыень хүсөөд, **углуудаа тамгатай** саарhануудые hурагшадта тараан **үгэжэ, «Затяжной дэбхэрэлгэ»** гэhэн **темээр сочинени бэшэхэ байhыень hурагшадта хэлээд**, тэрэ темээ хоёр дахин уншажа үгэбэ.

hурагшад хэды минутын турша соо бодожо **hууhанай hүүлээр** бэшэжэ эхилбэ. Эгээн түрүүн Виктор Баранов, Владимир Лоргонтуев **хоёр найруулан бэшэлгэсэ дүүргэжэ** тушаанад. Тэдэнэр «4» гэhэн сэгнэлтэнүүдые абаа.

7-дохи классай hурагшад тоо бодолгоор экзаменүүдаа hайнаар үгэбэ. О. Картушкин, К. Шангина гэгшэд hайнууд сэгнэлтэнүүдые абаба. Тус классай 6 hурагшадай 2-иинь «5», 3-иинь «4», 1-иинь «3» гэhэн сэгнэлтэнүүдые абаhан байна.

Мүн үдэрэй 2 часhаа 6-дахи классай hурагшад географяар экзаменүүдаа үгэбэ. Тон түрүүн М. Сократов, Г. Блинов, М. Туракина гэгшэд **билетүүдые абана**. Түрүүшын партада hуужа, ойрзуур бэлэдхэhэнэйнгээ hүүлээр **М. Сократов** гартаа указка барин картын **урда** ошожо, асуудалнуудта **харюусажа** эхилнэ. Тэрэ **хадаа** Африкын байгаалиин байдал, **хүн зон**, гол мүрэнүүд тухайда тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Удаань экзаменаа үгэhэн хүбүүд, басагад барандаа ойлгосотой тодо ба зүбөөр билетүүдтэ харюусаhан байна. Тэрэшэлэн hурагшад хадаа гүрэнүүдэй политикын юрэнхы шэглэл ба мүнөө үеын байдал тухайда сэдьхэл баясама тодоор хэлэжэ үгэбэ.

Жэшээлхэдэ, Вера Карапушкина Хитадай территори, хүн зон, экономико, **гүрэнэй мүнөө** үеын **байгуулалта, арадай вождьнор** тухайда **тогтон торонгүй тодо** hонороор **аад, тон зүбөөр хэлэбэ.** Тиигэжэ **Вера «5»** гэhэн сэгнэлтэ абаха ёhоороол абаа.

Залуу багша О. Эпова hурагшадтаа **«Географи гээшэмнай картаhаа** hалахагүй юм. Хэрбээ **карта мэдэхэгүй** hаа политикадашье ядалдахат. Тиимэhээ үдэр бүхэндэ тэрэниие шудалжа **байха** хэрэгтэй» гэжэ **хэлэдэг байгаа. Эдэ** үгэнүүдыень hурагшад ухаандаа бүхөөр хадуужа абаhан юм.

Гадна, **hурагшад политическа** мэдэрэлээ **таhалгаряагүйгөөр** дээшэлүүлдэг байгаа. Энэнь экзамен **дээрэ элеэр** харагдаба. **И. Дандеев, Н. Чиновлев болон** бусад **hурагшадай hайнаар харюусахада** экзаменационно **комиссиин** гэшүүд илангаяа ехээр урмашаhан **байна**. Географяар экзаменаа үгэhэн **hурагшадай** 89 процентнь **«4»** ба **«5»** гэhэн сэгнэлтэнүүдые абаа.

Мүн удаадахи үдэрнүүдтэ болоhон экзаменүүд дээрэ энэ hургуулиин **hурагшадай** hайн бэлэдхэлтэй байhаниинь тодорхойлогдоо. **6-дахи классай hурагшад** тоо бодолгоор экзамен үгэжэ, барандаа **«5», «4»** гэhэн сэгнэлтэнүүдые абаа. Тэрэшэлэн 7-дохи классаархин ород хэлээр, 5-дахи классаархин тоо бодолгоор экзаменүүдаа амжалтатайгаар баряа.

Тус hургуулиин директор Анна **Андреевна** Балаганская, багшанар болон **хүмүүжүүлэгшэд өөhэдынгөө** hурагшад тухай ехэ магтаалтайгаар хөөрэнэд. «hурагшаднай эрхим жаяг заршамтай, үгэ дууласатай, багшанараа ехээр хүндэлдэг. Тэдэнэр hуралсалдаа оролдосотойгоор хандадаг. Гэрэйнгээ даалгабаринуудые наринаар дүүргэдэг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм»,—гэжэ нүхэр Балаганская урматайгаар хөөрэнэ.

БМАССР-эй габьяата багша Раиса Михайловна Болотова hурагшадайнгаа амжалтатайгаар экзаменүүдаа үгэжэ байhанда ехээр баясана. Тэдэнэр энэ hургуулида анха түрүүн ерэхэдээ ород хэлэ муугаар мэдэдэг hэн. Тиимэhээ бэшэхэдээ угаа олон алдуунуудые хэдэг байгаа. Нүхэр Болотовагай хүсэеэ гамнангүйгөөр, эсэшэ сусашагүйгөөр, ехэ тэсэмгэйгээр хүдэлмэрилhэнэй ашаар, hурагшад мүнөө ород хэлэндэ нилээд hайнууд болоо.

Энэ hургуулиин багшанарай коллектив, комсомольско, пионерскэ **организацинууд** ба **hурагшадай комитет** hурагшадайнгаа амжалтатайгаар hурахын тула, бүхэли жэл соо ехэхэн хүдэлмэри ябуулhан байна. Энэ хүдэлмэриинь аша үрэ үнгэрэгшэ экзаменүүд дээрэ эли тодоор харагдаа. Мүнөө тэндэ экзаменүүд үргэлжэлhөөр. Эвенкийскэ долоон жэлэй hургуулиин бүхы hурагшад саашанхи экзаменүүдаа бүри hайнаар үгэхэ байха гэжэ батаар найдахаар байна.

С. Тыхеева
Ю. Цыренов.

Эдир уншагшадай конференци

Кяхтын долоон жэлэй (ород) hургуулиин **hурагшад Сталинска шангай** лауреат Сёмушкинай «Алитет хадада гараба» гэhэн романаар уншагшадай конференци үнгэргэбэ. Эндэ хабаадагшад тус ном тухай hайшаалта hанамжануудые хэлээ.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной майн 25.

Аймагууд	Хабарай тарилгын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	Тэрэ тоодо ороохото культуранууд (процентээр)
Закаменай	77,4	87,4
Хориин	74,1	83,3
Яруунын	71,7	78,2
Кабанскын	70,9	85,5
Кударын	69,1	80,4
Тарбагатайн	68,9	76,8
Мухаршэбэрай	68,1	75,1
Хэжэнгын	67,5	73,4
Байкало-Кударын	64,9	72,9
Прибайкальска	64,6	79,2
Бичурын	64,1	68,5
Ториин	63,0	73,5
Курумканай	61,8	67,4
Сэлэнгын	61,6	73,7
Иволгын	59,9	70,4
Заиграйн	57,2	64,8
Түнхэнэй	56,9	62,7
Кяхтын	52,8	59,8
Баргажанай	51,7	55,5
Зэдын	49,1	57,0

Республикын аймагуудта пар хахалалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной майн 25.

Эзэлhэн hууриинь	АЙМАГУУД	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
1.	Заиграйн	38,5
2.	Сэлэнгын	27,3
3.	Иволгын	24,5
4.	Кабанскын	21,0
5.	Тарбагатайн	17,0
6.	Бичурын	14,9
7.	Закаменай	14,0
8.	Түнхэнэй	11,7
9.	Кударын	10,6
10.	Прибайкальска	10,5
11.	Зэдын	8,0
12.	Хориин	7,5
13.	Баргажанай	7,4
14.	Хэжэнгын	6,2
15.	Ториин	4,8
16.	Мухаршэбэрэй	4,7
17.	Кяхтын	4,0
18.	Байкало-Кударын	2,9
19.	Яруунын	1,9
20.	Курумканай	1,1

Хүндэгүй шалтагаануудые дурдаад hууходань...

Хабарай тарилгын шиидхэхы үдэрнүүд үнгэржэ байна. Гэбэшье, Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Гонгоров, парторганизациинь секретарь Ошоров) тарилгын хүдэлмэриие обор нобшоор ябуулжа, гүнзэгы таhалдалда оронхой. Байгша ондо 361 гектар таряа тарихаа түсэбтэй байгаа hаа, майн 15 болотор оройдоо 70 гектар тариhан байха юм.

«Модо бэлэдхэлгын хүдэлмэриhөө колхознигуудай бусаадүй байhанhаа болоно» гэжэ түрүүлэгшэ Гонгоров иимэ гээгдэлээ тайлбарилдаг. Поли дээрэ 10 плугшадай орондо минил 4 хүдэлмэрилнэ. Тэдэншье өөдтэй юумэ хэдэггүй, үдэртөө тус бүриин 0,25—0,60 гектар хахалдаг юм.

Колхознигуудай дунда политическо-ниитын хүдэлмэри hулаар ябуулагдана. Бии байгаа агитбригаданиинь юушье хэдэггүй шахуу. Мүн «Дайшалхы хуудаhанууд», ханын газетэнүүд гаргагдадаггүй. Парторганизациин секретарь Ошоров ондоо тээhээ туhаламжа хүлеэгээд лэ минил hуудаг заншалтай.

Д. Янданов.

Оройн культурануудые тарина

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаhан Заиграйн аймагай Доодо-Курбын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз эртын орооhото культурануудай тарилгые агротехническэ hайн хаhа болзорто, эрхим шанартайгаар дүүргээд, майн 19-hөө овёс болон оройн бусад культурануудые тарижа эхилэнхэй.

Тус колхозой нүхэр Ц. Жаповай хүтэлбэрилдэг таряанажалай бригада, мүн комсомолец Ц. Чимитовэй толгойлдог тракторна бригада урда урдынхиhаа hайнаар хүдэлмэрилнэ. Таряанажалай бригадын гэшүүд хахалалга, борнойлго, тарилга дээрэ нормонуудаа холодоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Тиихэдэ тракторна бригадын тракторнууд бүхэли сүүдхэ соо хүдэлмэрилнэ. Трактористнууд Дамбилов, Ламасанов гэгшэд илангаяа hайнаар ажаллана. Полевой хүдэлмэриин эхилhэн сагhаа хойшо тэдэнэй тракторнууд нэгэшье hаатаагүй.

И. Баженов.

ЭДЭНЭР ИИГЭЖЭ ТЭМСЭНЭ

Бригадир Цыренжабай нойрhоо **hэрихэдэ, огторгойн** зүүн хаяа **сайража, хара хүхөөр үнгэтэhэн** тэнгэридэ хүхэльбэ сагаан гэрэл hүүнэгтэн задаржа байба. Цыренжаб шамдуу түргэн хубсалаад, трактористнуудай байдаг полевой стан худар яаралтай гэшхэлбэ. Полевой станда орожо, тракторна **бригадын** бригадир Чойнхор Пайтуевта **ингэжэ** хэлэнэ:

—**Чойнхор!** 3 хоноод тарилгын асуудалаар **сомоной Соведэй** сесси **болохонь** гэлсэнэ. hүүлэй хоёр үдэр **манай бригада тарилгынгаа график дүүргээгүй**, муугаар хүдэлмэрилhэн байна. Сессиин эхилтэр тарилгынгаа хүдэлмэриие эрид шангадхаха **болоообди**. Шимни мүнөөдэртөө **сеялкэнүүдэйнгээ** hайн хүдэлмэри **хангажа** үзыш даа...

Эндэhээ гараад, бригадир таряанажалай бригадын хүдэлмэрилэгшэдэй байдаг хамтын гэртэ ерэжэ, колхознигуудта ажалайнь даалгабаринуудые үгэhэнэй удаа, үрhэнэй **таряа шэрэгшэдэй хажууда** ошобо.

— Мүнөөдэр 42 гектар арижа, **графигтаа** орохо ёhотойбди,—гэжэ **таряа зөөгшэд** Долгор Цыденжаб **хоёрто хандана**. Сеялкые нэгэшье **минута hаатуулангүй** ябуулха **болообди**, — гээд, хоёр басагадые **бригадир** ажаглан харана.

—**Бидэнэр сеялкэ хэзээ hаатуулаа гээшэ hэнбибди?**—гэжэ Долгорой сошордонгёор дуугархада, нүгөөдэ басаганиинь: — Цыренжаб **ахай, hанаагаа** бү зобогты. сеялкэ **hаатуулхагүй** байхабди, — гэжэ нэмэнэ. Хоёр басагад хоорондоо бүтүүхэн энеэлдэнэд.

—Зай, зай! Ажалай hүүлээр энеэлдэхэбди, түргэн гарагты,—гэжэ бригадир хэлээд, моридой байрада ошожо, морёо эмээллэжэ унаад, энэ hүниндөө трактористнуудай хахалhан газарые шалгажа, тушааажа абахаяа поли тээшэ ябашана.

Зааханшье hалхигүй, сэлмэг дулаан **үдэр болохо хэбэртэй. Бишыхан борохон болжомуурнууд** үглөөнэй **hэрюухэн агаарта дэгдэжэ**, хүхюу баяртайгаар **жэргэнэд. Энэ hүниндөө хоёр НАТИ тракторнууд хахалжа хоноhон байгаа. Эдэ тракторнууд нэгэ бишыхан гүбөөгэй** саана **хахалhан аад, Цыренжабай** ойро **ошоторынь харагдабагүй. Гүбөөгэй саанаhаа тракторнуудай дорюун абяан соностоно.**

hүниин халаанда залуу трактористнууд **Буда Санжиев, Иван Цыбикжапов** хоёр **хүдэлмэрилөө**. Энээнэй **урда үдэрнүүдтэ эдэ хоёр** трактористнууд ондо ондоо **поли** дээрэ **хахалхадаа ажалайнгаа** нормонуудые **заримдаа** дүүргэдэггүй **байhан юм. Тиихэдэнь 2 бригадирнууд ингэжэ хөөрэлдэhэн байгаа:** **«Эдэ хоёрые ойро ойрхоно ябуулая. Эдэнэр ондо ондоо поли дээрэ** хахалхадаа hүниндөө унтажа, нормоёо заримдаа дүүргэнэгүй. Нэгэ поли дээрэ хүдэлмэрилхэдөө бэе бэеhээн эшэжэ, унтангүй, hайнаар ажаллаха байха».

Цыренжабай гүбөөгэй налууда гарахаданъ, тракторнуудай абяан нэгэ шанга, нэгэ hула боложо дуулдаба. Энэ **абяан хүндэ газарта тракторнуудай** хүсэеэ нэмээhые мэдүүлнэ. Бригадир Цыренжаб хадаа Будын хахалhан участогта түрүүн ошожо, моринhоо буугаад, хэдэн газарта **гүнзэгыень** хэмжэбэ. Хахалалгынь **гүнзэгы** мүншье гэмгүй, 20—22 **сантиметр** байба. Хахалhан газар **дундуураа далантай** голодhотой **байна аа гү гэжэ** hэжэглэhэндэл, **бригадир** морёо хүтэлөөд, полиин **дундуур** иишэ тиишээ ябасагаана. Тиихэдэншье балай юумэ харагдабагүй. Энэ үедэ Буда трактораа **зогсоожо, бригадирай** ойро ерээд, **энеэбхилэн дуугарна:**

—**Цыренжаб ахай, ходол муу hанажа ябахадаа яажа залхуурнагүйбта?**

— **Ээ, Буда, ходол залхуужа ябаа hаа, таряа талха эдихэгүйбди гэжэ мэдэнэ гүш?—гэжэ** бригадир **харюусаад**, эндэ **байhан** хэмжүүр **үргэлжэ, Будын хахалhан газарые яаралтайгаар хэмжэжэ** эхилбэ. **Цыренжабай газар хэмжэжэ ябахые полиин нүгөөдэ үзүүрhээ хараhан** трактористИван бригадирай ерэхэhээ урид ехые хахалжа үрдихэ гэhэндэл, трактораа улам түргэдүүлнэ. Цыренжаб Будын хахалhан газарые хэмжэжэ дүүргээд, Иванай участогта ошобо. Эдэ хоёр залуу трактористнууд тэрэ hүни нормонуудаа hайн шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэhэн байба.

Бригадир тэндэhээ мордоод, плугшад, борнойшодто ошожо, хэhэн ажалыень шалгана. Шанар муутайгаар, далантайгаар борнойлжо ябаhан Цыпилма басагые hайтар зэмэлээд, газараа дахин борнойлхо захиралта үгэбэ.

Тэрэ үдэртөө Цыренжаб бригадир мүн сеялкэшэдэй хажууда 2—3 удаа ошоhон байгаа. Энэ үдэр тракторист Гаязов, сеялкэшэн Дугаров хоёр хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэмтэйгээр ажаллан, 42 гектар газарта тарилга хэжэ, үдэрайнгөө нормые 123 процент дүүргэжэ шадаба.

Алтан шаргал наран уулын саагуур хоргодожо, арюунда оробо. Дэрэстэйн уужам талада үдэшын боро хараан униартан ерэнэ. Таряанажалай бригадын хүдэлмэриин халуун үдэр дүүрэжэ, ажалhаа ороhон колхознигууд үдэшын эдеэлгэнэй hүүлээр улаан булангаа сугларан, hаяхан гаргагдаhан «Дайшалхы хуудаhа» уншанад, өөhэд өөhэдынгөө ба нүхэдэйнгөө хэhэн ажалай дүнгые показателиин доска дээрэ хаража, үдэрэйнгөө hонин хөөрэлдэнэд. Энэ үедэ бригадир Цыренжаб, агитатор Ольга Бадмаева хоёр ерэжэ, бригадын үйлэдбэриин зүблөөн нээгдэбэ. Тэдэнэр үдэрайнгөө хэhэн ажалые дүнлэжэ, дутуу дунданuудаа элирүүлжэ, саашадаа хэхэ ажалаа хэлсэбэ. Мүн бригадын дамжуулгын Улаан тугые энэ үдэр сеялкэшэдтэ үгэхэ гэжэ тогтообод.

Үйлэдбэриингөө зүблөөе дүүргэхэ зуураа Цыренжаб бригадир колхознигуудтаа ингэжэ хандана:

—Нүхэдүүд! Саашадаа сеялкэшэдэй жэшээгээр ажаллахые уряалнаб. Болохосо байгаа сомоной Соведэй сессиие тарилгынгаа график үдэр бүри 120 процент дүүргэлгээр угтаха гэhэн уялга абаябди.

Эндэ байhан колхознигууд бригадирай дурадхалые нэгэн дуугаар зүбшөөжэ, баталнад. Зүблөөнэй hүүлээр агитатор Ольга Бадмаева республиканска газетэнүүдhээ материалнуудые уншажа, колхознигуудтай хөөрэлдөө хэнэ.

* * *

Иигэжэ, Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной «Социализм» колхозой таряанажалай 1-дэхи бригадын ажалай нэгэ үдэр дүүрэбэ. Тус бригада 637 гектар дээрэ тарилга хэхэ түсэбтэй байгаа. Тиин эртын орооhото культурануудай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто — майн 7-до дүүргэhэн байна. Мүнөө оройн культурануудай тарилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

Бригадын гэшүүдэй дунда агитационно-ниитын хүдэлмэриие агитаторнууд Ольга Бадмаева, Дагба Шарапова, мүн бригадир Цыренжаб Данжуров гэгшэд hайнаар табижа шадаhан байна. Мүн бригадын гэшүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг үргэлжэ гаргагдажа байдаг.

* * *

hаяхан болоhон Дэрэстэйн сомоной Соведэй сесси тус колхоздо хабарай тарилгын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ үзөөд, мүрысөөндэ шалгараhан нүхэр Данжуровай хүтэлбэрилдэг таряанажалай 1-дэхи бригадада сомоной Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулба.

Д. Жигмытов.

ЛИТЕРАТУРНА ХУУДАҺАН

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Шэнэ Хитад тухай шүлэгүүдһээ

1. ЧЖУ ДЭЙН СОЛДАДУУД

...моон хоногые ото дабажа,
...моон үхэлһөө дахин бодожо,
...дадууд Хитадай талаар
гарана,
...мото Чжу Дэ урдань ябана...
...һинн һалхин нюурнуудысань
дүргоо,
...гана халуунһаа уралынь
шатаа,
...у Дэйн солдадууд бэшэл һаа,
...хэзгүй һэн гэхээр байгаа.
...лта түгэлдэр арадай дайнда
...нин ороноо эрид сүлөөлжэ,
...бэн хушуута ягаан тугаараа
...на дайдаяа омогтой бүрхөөгөө.
...аршье нютагаар, губяар яараа
һаа,
...аршье зоболон, һасалан үзөө
һаа,
...рал ажалша арад зондоо
...үрэ, сүлөөгэй тэмдэг барюулаа.
...рье хубөөгүй эхэ орондоо
...йэ шэдэлмэ һалхи үһэрин,

Маньчжурай хойморһоо эхи
залгаад,
Мандаһан арад жагсан дабшаа.
Харьяа Япэшын эрьеһээ абаад,
Кантоной хара улица хүрэтэр
Эдир Хитадай хүбүүд басагад
Эрэлхэг Матросовой габьяа
дабтаа.

Аяар холын Хайнань олтирогто
Арад зонойнгоо үһөө абажа,
Хитадай залуугвардиинхид,
Тайванай партизанууд дайсанаа
сохино.

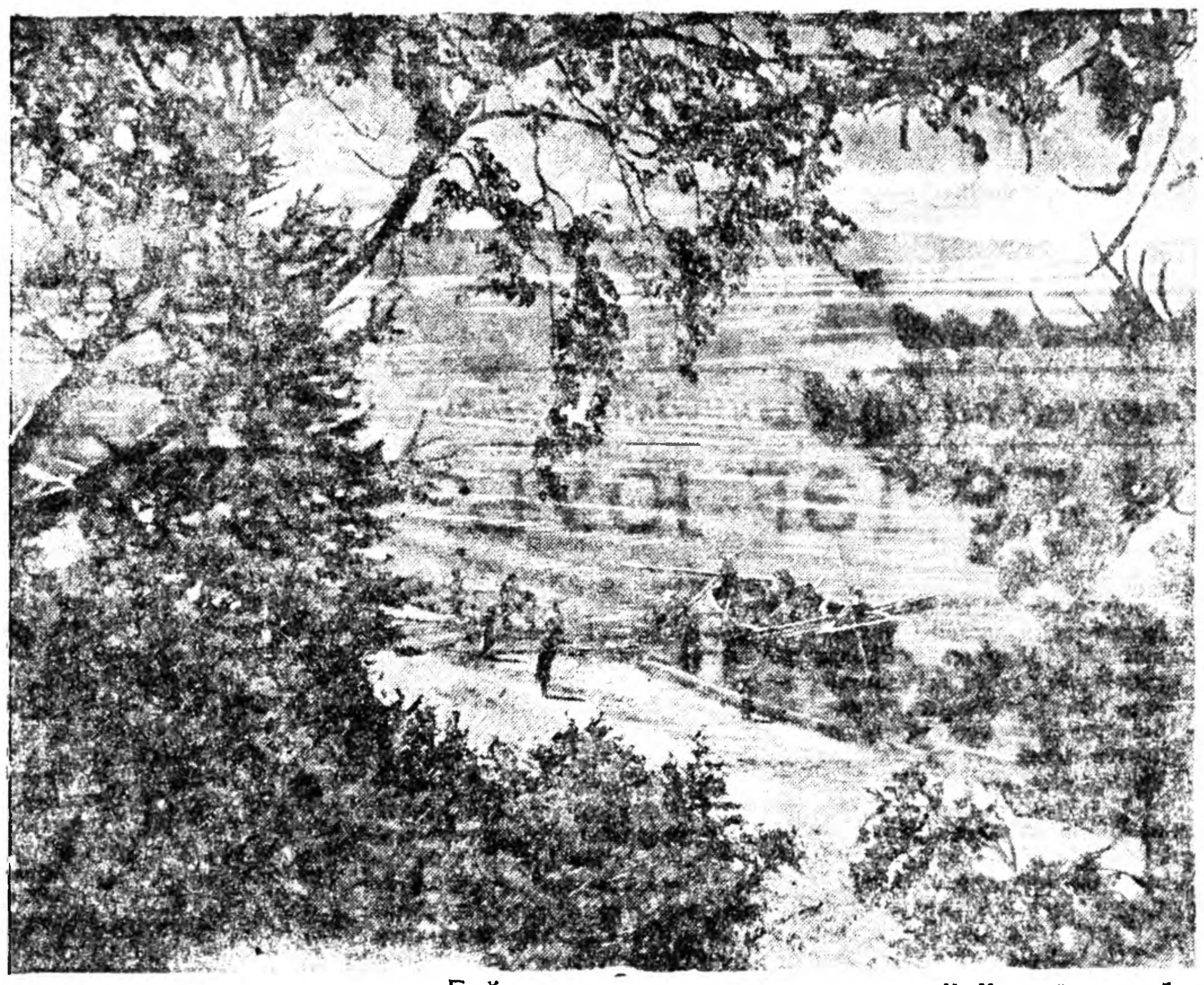
Ингэжэ Чжу Дэйн эдир
солдадууд
Эхэ ороноо урбагшадһаа
сүлөөлнэ.
Советскэ сэрэгэй агуу жэшээ
Сог эвли тэдээндэ түрүүлнэ.

Долоон хоногые ото дабажа,
Долоон үхэлһөө дахин бодожо,
Солдадууд Хитад ороноо
сүлөөлнэ,
Солото Чжу Дэ илалтада
дахуулна.

2. ХИТАДАЙ ТЭМСЭЛ

...рөөр эртэ
мүнөө үдэр
...сүүгээ сэлин
зүрхэеэ нээнэм.
...вигин Кремлиин
дуунууд эндэ
...аранай туяа сонхоором
тээнэл.
...а, Азние
шэртэн харахадам
...дэхи зон
этигэлээ мэдүүлнэ.
...тадай тэмсэлэй
мэшэеэһэн гэрэлнүүд
...лонинн зонние
этигэлээр гыгүүлнэ.
...нөөдэр би
негр, хитадтай,
...ун французска
эрэлхэг нютагтай
...лөөнэй сэлгээндэ,
хаана нэгэ тээ
...з андалдан
хөөрэлдэнэ хэбэртэйб.
«Москва» гэһэн
сэсэн пароль
...анарай зүрхые
шалган танюулжа,
...һан соомнай
мүнхөөр ороол,
...гам шэнги
үгэнүүд урюулжа.
...дэнэб,
ойлгоноб,
Уолл-стрит һалганна
...лхэйн яһан
хушалта дороо.
...дэнэб,
ойлгоноб,
Окридж дарбиганна,
...томна бомбо
түхеэрнэ хороор.

Тиимэл хадань
манай трактористнууд,
Тиимэл хадань
манай шахтёрнууд
Амжалтануудаа
арбаар арбидхана,
Алхам бүхэнөө
ажалаар шангадхана.
Харанаб
эндэһээ,
Ницца, Венециин
Хатуу зоригто
докернууд тэмсэнэ,
Буу зэбсэг
тэһэн судноную дые
Буулгангүй,
нюдаргаараа угтана.
«Эб найрамдал» —
гэһэн үгэнүүд —
Элдэб үнгын
хэлэн бүхэндэл:
Хамаг ороной
парламентын үүдэнүүд
Хаажа шадангүй,
нээрэжэ үгэнэл!
Суранзан хилэеэ
эрэлхэгээр сахижа,
Советскэ пограничник
хүмэдхөө буулгана.
Амгалан манай
зэбсэгүүд дарсажа,
Амандань чехол
нэмэргэ ярарна.
Үүрээр эртэ,
Кремлиин һэбшээндэ,
Үглөөнэй коммунизм,
үүдэеэ дэлгээгыш!
Сталинска наранай
наруул туяае
Шэнэ Хитадта
элбэгээр түгөөгыш!

Байкал дээрэ. М: Минеевэй фотоэтюд.

Шираб НИМБУЕВ

ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛ

Часай хонхо һүниин тэн
Болобо гэжэ ганирба,
Шадай үбгэн сошонтон
Хуудаһа ираад орхибо.

Агуу Ленинэй энэ ном
Дурьень татаад табинагүй,
Аман сооховоо шэбэнэн
Үбгэн уншаад һаланагүй.

Уншаха бүреэ бодолдонь
Бодол нэмэн бадарна,
Урмашаха бүреэ сэдьхэлдэнь
Сэсэг урган һалбарна.

Радио тэндэ аргаахан
Һайхан дуугаа сасана.
Барадий ашань ягаахан
Хасар тологгон һажана.

Ильичын лампаһаа ном дээрэнь
Арюухан гэрэл адхарна.
Электро-гүсэ жэргэнэрэн
Бусалааб гэжэ эшхэрнэ.

Шадай үбгэн забһартаа
Хана тээшээ хараба,
Шара алтан хүрээтэй
Портрет тээшэ эрьебэ.

Багша Ленин Шадайе
Түрэл нюдөөр шэртэнэ,
«Барлаг ябаһан намайе,—
Гэжэ үбгэн шэбшэнэ,—

Намдал адли олоние,
Намдал адли зоние
Золтой, хүсэтэй болгоот,
Зоригтой, далитай болгоот,
Ленин багшамни, эсэгэмни,
Сталин багшамни, эсэгэмни...»

Моридой тоног һэльбэжэ,
Мүлирһэн хургаар думэжэ,
Шэнэхэн хуудаһа һэхэнэ,
Шэбэнэн, шэбэнэн уншана.

Уншана, уншана, зогсонгүй,
Ошоһыеш сагай мэдэнгүй,
Уншажал һууха ха амарангүй,
Онуудайш ошохы ойлгонгүй.

Уншаха бүреэ бодолдонь
Бодол нэмэн бадарна,
Урмашаха бүреэ сэдьхэлдэнь
Сэсэг урган һалбарна.

Нима ЦЫНГУЕВ

ҮРГЭН ЗАМ

Үглөөгүүр эртэ, тунгалаг...
Үнгын шубууд жэргэнэ,
Гимнын гоё аялган
Гэр соомнай зэдэлнэ.
Алдар соло асарха
Арюун үдэр эхилбэ.

Долоотой Мэдэгмаахан—
Дорюун согтой басаган,
Багшынгаа үгэһэн даабари—
«Байкал далай» гэжэ
Уран шүлэг сээжэлдээд,
Уншажа үгэнэ бэлбайдаа.

Найма болоһые мэдүүлэн
Наяршаба часай ханхинуур.
Мэдэгмаахан номоо абаһаар
Мэгдүү гэртэһээ гарана.

Түрэл һургуули тээшээ
Түргэ түргэн алхална.

Угаа һайхан үргэн зам
Урдань басаганай нээлгээтэй:
Эршэтэй шангаар алхаха бүринь
Эрдэмэй хира дүтэлнэ.
Бушуухан һургуулидаа орохо
бүринь
Бэлигынь улам хурсадана.

Ч. НАМЖИЛОВ

Колхознай— мүнөөдэр

(Шүлэгүүдэй цикл...)

1. МИЛЛИОНЕРЭЙДЭ

**Ашагтай баян олзоороо
«Арбижал» колхоз суурхагша.
Нэгэхэн ажалта үдэрынь —
Хэдэн арбанай шарбууһа.**

Хуряалгын халуун үе байн:
Тарятай машинад субанхай.
Хүжэ нэмжээ полиһоонь
Хүхюу дуунууд суурятай.

Шэнинсэ-далайн долгин соо
Шэнэ самоходно комбайн;
Шамбай хүбүүн руль залан,
Шаргал алтаар гулгюулаа.

Хүгшэн залуугүй таряагаа
Хиидхэнэ, зөөнэ бушуу.
«Гүрэндөө!» гэһэн уряагаар
Бүхы агаарнь амилһаншуу.

2. ШЭНЭ ГЭРЭЛ

Эртэ үүрэй сайханһаа
Электротехник Солбон
Эршэдхэмэл утаһаар
Айл бүхэнии холбонол.

Шугам сэхэ улица
Шэмэглээтэй арюухан.
Шэнэ электростанци
Шэжэм галаа носоохонь.

Хүхюу хүбүүд басагадай
Хэлсэхэл үгэнь эндэ:
«Харшининай дэн хэрэггүй —
Хуушан сагай үлэгдэл».

Боро хараан.
Митинг дээр
«Большевик» колхозой парторг
Баран суглаһан нииттэдэ
Баярай үгөөр хандаба.

Солбоной
рубильник угзархадань
һаргама гэрэл яларшоо.
Согтой солгёон «Ура»-тайнь
Альга ташалган наяршоо.

3. ЗАЛУУ НАҺАН

Хуршынхи эхэл баян даа:
Хүүгэдынь баран эрдэмтэй,
Хүгшэн эхэнь үбсүүндээ
Хүндэтэ орден носоонхой.

Мүнөөдэр
Мишэнь (агроном)
«Москвич» машинаа бэлдэад,
Майлын үбэрэй таряан руу
Мордоел гэбэ эжыгэ.

— Тиихэ, тиихэ, таанадтаа
Туһалжаш магадгүйлби, — гэн,
Ханда хүгшэн баяртайдаа
Хажуудань түргэн һуушоол һэн.

Заһамал жэгдэ харгыгаар
Зуралзана машинань.
Эжын сэдьхэл бүриш хурдаар
Эдир наһаяа һананал:

*«Туйбаа хаямсаарам сэзжэ соом
Жаргалай наран мандаа.
Толгойм үһэн сайгааш һаа,
Залуу наһам — энэл даа».*

...УДХА ТҮГЭС, УРАН ГОЁ ДУУНУУДАЙ ТҮЛӨӨ

1.

...лшан арад болбол бодото, түрүү, ...ратическа искусствые үүсхэн байгаа. В. И. Ленин «*Искусство болбол* ...ай юм» гэжэ заагаа һэн. Мүлжэгшэ ...хадаа ёһотой үнэн искусствые бай... ...жа оройдоонье шададаггүй, харин ...ние арадһаа таһалжа, өөрынгөө ...ин зорилгодо хэрэглэн ашаглахые ...ааг. Гоё һайхан, удха түгэс, арадай ...ны шанартай демократическа ис...ство болбол арадаар, тэрэнэй түрүү ...лэгшэдөөр зохёон байгуулагдана. ...ехэ ород арадай искусство хадаа түс ...ай баатар хүсэн, тэрэнэй демокра...ска эрмэлзэлгэ, тэрэнэй сүлөөтэ ...ан идеал, тэрэнэй гэрэлтэ ехэ түү... ...харуулна. Манай ороной олон ара... ...ай культурань ород арадай агууехэ ...ратическа культурын нүлөөн доро ...өө.

...ай орон дотор социалистическэ ...тура байгуулха бүхы арга боломжо... ...ые Агууехэ *Октябрьска* социалисти... ...революци асараа. Советскэ арад ...ол большевистскэ партиин, тэрэнэй ...нүхэр И. В. Сталинай сэсэн мэр... ...ударидалга доро революционно гүн... ...удхатай, уран гоё, ирагуу һайхан ...алистическэ искусство байгуулаа. ...рынгөө удхаар пролетарска, формоо... ...национальна—иимэ культура хадаа ...лизмын ошожо ябаһан иитэ хүн ...тэнэй культура мүн болоно» гэжэ ...эр И. В. Сталин һургана.

2.

...рят-монгол арад Ленин—Сталинай ...ин хүтэлбэреэр, арадуудай багша ...Сталинай эсэгын энэрхы ехэ ан... ...аар, ород арадай халуун туһалам... ...республикынгаа экономикын ба ...турын бүхы һалбаринууд дээрэ үнэ... ...ехэ амжалтануудые туйлаа. Ленин... ...алинска национальна политикын ...хуулагша хүсэнэй ашаар удхаараа ...алистическэ, формоороо национальна ...культура байгуулагдаа.

...льтурна фронт дээрэ туйлагдаһан толотомо һайхан илалтануудай нэгэниинь манай литературын, искусствын амжалтанууд мүн. Республикын түрүү уранзохёолшодой бэшэһэн идейнэ үндэр удхатай, уранһайханайнгаа талаар эрхим зохёолнууд манай үргэн олон уншагшадта элитэ мэдээжэ. Манай театрнууд томо томо алхамуудые хэжэ, ородой ба дэлхэйн классическа зохёолнуудые харуулха зуураа, мүнөө үеын советскэ эрхим пьесэнүүдые үргэнөөр харуулна. Энээнтэй хамта, манай республикын драматургнуудай һайн һайн зохёолнуудые баһал үргэнөөр табидаг байха юм. «Байкал дээрэ», «Мэдэгмаша» гэжэ национальна шэнэ оперонуудай байгуулагдаһан ябадал хадаа манай профессиональна литература ба искусствын хүгжэлтые тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Искусствын шухала һалбари болохо самодеятельность хадаа баһал гэрэлтэ үргэн замаар хүгжэн байна. Городуудташье, хүдөө нютагуудташье байгаа уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд өөһэдынгөө репертуарна материалнуудые нилээдгүй баяжуулан, идейнэ удха ба уранһайханайнь шанарые дээшэлүүлжэ байна. Эдэ коллективүүдэй программанууд соонь ород пьесэнүүд, манай драматургнуудай олон ба нэгэ актнуудтай пьесэнүүд, ород ба бурят шэнэ дуунууд, арадай дуунууд, советскэ уранзохёолшодой жанр бүхэнэй зохёолнууд, шэнэ танцанууд элбэг олоор ородог болонхой.

Һүүлэй үедэ үнгэргэгдэһэн уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалганууд болбол самодеятельностиин ехэхэнээр хүгжэһые харуулаа. Гэбэшье, самодеятельностиин эрилтэнь үдэрһөө үдэртэ ургажа байна.

3.

Манай искусствода удха түгэс, уран гоё дуунууд айхабтар ехэ һуури эзэлнэ. Бурят-монгол арад урданай барга балар сагта ямаршье профессиональна литературагүй байгаа. Гэхэтэй хамта, арадай топ баялиг фольклороор, сэдьхэл хүдэлгэмэ ирагуу гоё, уянгатай дуунуудаар элбэг байгаа.

Советскэ засагай жэлнүүд соо манай дуунууд бусалма түргэнөөр хүгжэжэ, идейнэ шанараараашье, маяг формоороошье эрид хубилжа, революционно, социалистическэ гүн удхатай болоһон байна. Энэ шэнэ удхань, шэнэ шанарынь советскэ саг үетэй, социалистическэ байдалтай, арадай жаргаланта хүхюун ажалтай, манай оюун ухаанай бүхы ургалтатай нягта холбоотой.

Манай уранзохёолшодой бэшэһэн дуунууд, ажал соогуур түрэһэн арадай дуунууд хадаа большевистскэ парти, арадуудай агуусхэ вождьнор Ленин ба Сталин, Эсэгэ һайхан орон, социалистическэ системэ, героическа ажал, жабхалантай хүхюун байдал, шэнэ социалистическэ мораль гэхэ мэтын мүнөө сагай гайхамшагта темэнүүдые тайлбарилан харуулжа; советскэ бодото байдалые уран гоёор юрөөн магтана.

Хуушанай уянгата дуунуудай, аялгануудай орондо шэнэ, баяр баясхаланта, ерээдүйнгөө хуби заяанда хизааргүйгөөр найдаһан, советскэ саг үеын эршэмтэй түргэн хүгжэлтын шанар шэнжые баримталһан, дайшалхы зориг хадагалһан—тиимэ зорилго түгэс дуунууд, аялганууд бии болоо.

4.

Үнгэрэгшэ жэлэй һүүлээр «Бурят-Монголой дуунууд» гэжэ сборник хэблэгдэн гаргагдаа һэн. Энэ сборник БМАССР-эй советскэ композиторнуудай Союзаар бэлэдхэгдээд, Бурмонгизаар хэблэгдэн гаргагдаа. Сборник соонь 10 дуунууд аялгануудайнгаа нотонуудтай хамта оруулагдаһан байна. Дуунуудайнь үгэнүүдэй авторнууд гэбэл: Ц. Галсанов, Ц. Зарбуев, А. Жамбалон, Ч. Цыдендамбаев гэгшэд болоно. Хүгжэмыень П. Берлинский, А. Кудрявцев, Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Д. Дадуев гэгшэд зохёоһон байна.

Энэ сборнигые хэблэн гаргалга хадаа дуунууд тушаа анхарал табилгын түрүүшын алхамуудай нэгэн гэжэ тооломоор гээшэ. Сборник соонь үсөөхэн дуунууд ороо гэбэшье, удхынгаа, уранһайханайнгаа талаар нилээдгүй һайн, хурсанууд.

Цэдэн Галсановай бэшэһэн 5 дуунууд түс сборник соо хэблэгдээ. Эдэ дуунуудынь идейнэ шанараараа, уран гоёынгоо талаар ехэ гүнзэгы, удхань дүүрэн ба эли тодо. Цэдэн Галсановай бэшэһэн дуунууд соо агууехэ вождьнор Ленин ба Сталиние магтаһан, Эхэ ороноо һайхашааһан ба патриотизмын дүлөөр бадарһан идейнэ хүсэтэй дуунууд олон байдаг. «Сталин тухай дуун» соо иимэ удха түгэс куплет уншанабди:

«Түрэлхи орондом наранай туяанууд
Түхэреэн хоног соо таһалдахаа болёо,
Мандаһан зоной табанхан хушуунууд
Миллион жэлнүүд соо унтархаяа болёо».

Мүн энэ авторай «Манай орон» гэжэ дуунай идейнэ удха ба ирагуу гоёнь арсалтагүй һайн. Советскэ үеын гүн ехэ хүсэнэй зорилго түгэс амисхаалые энэ дуун соо харанабди.

Сборнигто оруулагдаһан, А. Жамбалоной бэшэһэн «Малшадай дуун» гэжэ *зохёол юрэнхыдөө гэмгүй дуун* болобошье, зарим үгэнүүдынь балар, образуудынь тодо бэшэ. Жэшээлхэдэ, хонид тухай, хониной эдеэлгэн тухай хэлэхэдээ, «Ууса дүүрэн тарган сэбэрнүүд», «Халюун нугын марса хужарта» гэхэ мэтын образ багатай, балар удхатай мүрнүүд тэндэ бии. Дуунууд хадаа удхааараашье, уранһайханаараашье тодо, хурса байха ёһотой.

5.

Литература, искусство, дуунуудай талаар манай туйлаһан амжалтанууд ехэ. Гэбэшье, дутуу дунда зүйлнүүд баһал олон. Гүн удхатай, уран хурса, ирагуу гоё дуунууд үшөөл хомор. Дуунуудай олон бии байбашье, тэдээндэ хүгжэм бэшэхэ ябадал олонхи ушарта дутадаг, хожомдодог байна. Манай композиторнуудай хүдэлмэри, тодорхойлбол, хүгжэм зохёолго хадаа дуунуудые бэшэлгэһээ багааршье бэшэ, харин ехээр гээгдэнхэй гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Бурят-Монголой Үнэн» газетэ дуунууд ба хүгжэм тухай хэдэ хэдэн статьянуудые гаргажа, эдэ шухала асуудалнуудта байһан дутуу дундануудые элирүүлэн, БМАССР-эй советскэ композиторнуудай Союзай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые хурсаар шүүмжэлһэн байгаа. Энээнһээ хойшо нэгэ бага хубилалта хэгдэбэшье, урда байһан дутагдалнуудынь үшөөл бии зандаа. Уранзохёолшод яһала олон шэнэ дуунуудые бэшээ. Гэхэтэй хамта, эдэ зохёогдоһон дуунуудай үгэнүүдтэ хүгжэм тон үсөөнөөр, дутамагаар бэшэгдэнэ. Зохёогдоһон хүгжэмынь зарим ушарта идейнэ удхаараа, уранһайханайнгаа талаар хангалтагүй байдаг.

Манай дуунуудые харахада, сюжетнэ дуунууд ехэл хомор. Олонхи ушарта дуунуудаймнай куплетүүд бэе бэедээ тон адли байхаһаа гадна, сюжетнэ талаараа дүүрэн бэшэ, юумэ бүхэнэй заха үзүүр дурдаад дүүршэдэг, ябадалнууд олон. Сюжетнэ дуунуудые олошоруулха гээшэ шухалын шухала зүйл болоно.

Арадай дунда, ажал соогуур үдэрһөө үдэртэ зохёогдожо байдаг арадай дуунуудые, тэдэнэй арадай аялгануудые суглуулан бэшэхэ, шэнжэлхэ, һайнуудыень хэблэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд бүришье ехээр гээгдэнхэй. Энэ талаар юун дутанаб гэбэл, арадай дуунуудые, тэдэнэй аялгануудые суглуулха хэрэгтэ нэгэдэмэл ударидалга, нэгэдэмэл центр оройдоошье байдаггүй. «Суглуулха нэгэн суглуулаад, үгы нэгэн үгы байдаг». Суглуулгын хүдэлмэри хадаа литературна шудалалгын, научна шэнжэлэлгын шэглэлтэгүй байжа, даншье тулюур, кустарна маягтайгаар ябуулагдадаг. Суглуулгын, шэнжэлэлгын, найруулгын, хэблэн дэлгэрүүлгын муу байһан ябадалда искусствын хэрэгые эрхилхэ Управлени, тэрэнэй мэдэлдэ байдаг композиторнуудай Союз ба арадай творчествын Байшан, НИИК, БМАССР-эй уранзохёолшодой Союз, Бурмонгиз гэхэ мэтын республиканска организацинууд зэмэтэй гэжэ һанагдана.

Шэнэ (зохёогдоһон ба арадай) дуунуудай үсөөнөөр хэблэгдэн тараагдадаг ба илангаяа эдэ дуунуудай үгэнүүдтэ хүгжэмэй тон дутамагаар, хангалтагүйгөөр бэшэгдэдэг дээрэһээ городуудай ба хүдөө нютагуудай уранһайханай самодеятельность заримдаа ехэхэн хашалантай байдалда орожо, репертуарна материалнуудынь гүйсэд бэшэ ба хүгжэм багатай байдаг.

Эдэ дутагдалнууд ойрын саг соо усадхагдажа, дуунуудай, тэдэнэй хүгжэмэй талаар тодорхой хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой.

6.

Һүүлэй үедэ дуунуудта анхарал яһала табигдадаг боложо байна. Арадай дуунууд нилээдгүй олоор суглуулагдаа. Шэнэ дуунуудые зохёохо ябадалда манай уранзохёолшод эдэбхитэйгээр оролсожо, олоншог һайн һайн дуунуудые бэшээ.

Арадай дуунууд айхабтар олон, баялиг байна. Һүүлэй үенүүдтэ үнгэргэгдэһэн уранһайханай самодеятельностиин харалганууд удха түгэс, ирагуу һайхан олон дуунуудые гаргажа үгөө.

Иимэһээ эдэ дуунуудые шэнжэлхэ, найруулха, хэблэн гаргаха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Тиимэ хадань БМАССР-эй советскэ композиторнуудай Союзай ба Бурмонгизай зүгһөө «Бурят-монгол арадай дуунууд» гэһэн тусхай сборник хэблэн гаргаха гэжэ байһан ябадалые халуунаар һайшаагдаха байна.

Шэнээр зохёогдоһон ба арадай дундаһаа суглуулагдаһан дуунууд хододоо шэнжэлэгдэжэ, найруулагдажа, хэблэгдэжэ байха ушартай. Тиимэһээ энэ хүдэлмэрие саашадаа улам эдэбхитэйгээр ябуулжа, шэнэ, бүри томо сборник хэблэн гаргаха ябадалые эртэнһээ хараалан бэлэдхэбэл зохистой байна.

Дуунуудай байбашье, тэдээндэ хүгжэм бэшэхэ ябадалай айхабтар дутамаг байһаниие хараандаа абажа, *манай композиторнууд*, тэдэнэй республиканска Союз болбол эли тодорхой арга хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Идейнэ гүнзэгы удхатай, уран гоё дуунуудые улам хүгжүүлэн олошоруулжа, хүгжэмэй культурые хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэе.

Ц. Дамдинжапов.

★ ★

Дзауджикау. Фотонаборно машина дэлхэй дээрэ түрүүлэн Россида байгуулагдаһан тухай документнүүд һая олдобо. Тэрэниие 1897 ондо техник В. А. Гассиев ухаалан зохёоһон байгаа.

В. А. Гассиев мүнөө Дзауджикау городтохи Хойто-Осетинскэ педагогическа **институтда физикын кафедрын ассистентын тушаалда ажаллана. Оюун бэлигтэ ухаалан зохёогшо хадаа физическэ опыдуудые хэхэ олон приборнуудые байгуулаа.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Гассиев элдэб **абяанай частотна характеристикэ шудалха приборые институдай** лаборатори соо зохёожо байна.

(ТАСС-эй фотохронико).

★ ★

Уншагшадай асуудалнуудта харюу

ШАЖАН ГЭДЭГ ЮУБ?

Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозник М. Цыренов «Шажан гэдэг юуб?» гэһэн асуудалтайгаар манай редакцида хандаба. Энэ асуудалдань харюу болгон, нүхэр Н. Ербановай статьяе доро толилбобди.

Шажан болбол бүхы сагуудта байгаа бэшэ юм. Тэрэ хадаа хүнүүдэй модоор ба шулуугаар хэһэн зэбсэгүүдтэй байхада, анха балар сагай общество дотор бии болоһон байгаа. Шажан шүтэлгын бии болоһоной шалтагаан юуб гэхэдэ, байгаалитай тэмсэһэн тэмсэлдээ хүнүүдэй хүсэгүй байһан ушар юм. «Байгаалитай тэмсэхэдээ зэрлиг хүнэй хүсэгүй байһаниинь бурханда, шүдхэртэ, юрэ бусын үзэгдэлнүүдтэ ба бусадта һүзэглэн шүтэлгые бии болгодог» — гэжэ Ленин бэшэнэ.

Анха балар сагай хүн байгаалиин үзэгдэлнүүдые тайлбарилжа шададаггүй байгаа гэжэ түүхын наука тодоруулһан байха юм. Тэнгэриин дуун ба сахилгаан, газарай хүдэлэлгэ ба вулканай тэһэрэлгэ, бороо ба саһанай оролго тэрэ сагай хүнүүдтэ тайлбарилшагүй таабари байжа, тэдэниие айлгадаг ба һүрдүүлдэг байгаа. Байгаалиин хуули ёһонуудые мэдэдэггүй байһан ба байгаалиин хүсэнүүдтэ эсэргүүсэжэ шадахагүй байһан ушарынь гадаада дэлхэй тухай буруу ойлгомжо түрүүлдэг байгаа.

Шажанда шүтэлгэ хайшан гэжэ бии болоһон байгааб?

Байгаалитай тэмсэһэн тэмсэлдээ хүсэгүй байһан, байгаалиин үзэгдэлнүүдые тайлбарилжа шададаггүй ба байгаалиин һохор балай хүсэнүүдһээ айдаг байһан дээрэһээ зэрлиг хүнүүд хадаа байгаалиин үзэгдэлнүүдые юрэ бусын хүсэнүүд гэжэ һанадаг, тэдэниие ухаандаа амитанай дүрсэтэйгөөр тухайлдаг байһан байгаа.

Гэбэшье, техникын хүгжэлһэнэй ба хүнүүдэй байгаалида нүлөөлжэ шададаг болоһоной зэргээр, мүн тэдэнэрэй мэдэсын үргэжэһэнэй ба байгаалиин үзэгдэлнүүдые ойлгодог болоһоной зэргээр хүн хадаа өөрыгөө байгаалида эсэргүү табижа эхилһэн ба байгаалиин юумэнүүдые амитанай дүрсэтэй, һүнһэтэй гэжэ һанахаяа болиһон байгаа.

Мүлжэгшэ ангинуудай гарта шажан хадаа ажалша слоинтые боголшолгын ба мүлжэлгын, тэдэниие духовно талаар мунхаруулгын арга зэбсэг боложо үгэдэг. Арад зоной дундахи хожомдонги хүнүүдэй байдалда һүзэглэлнүүд ба ёһололнууд мүнөө хүрэтэр бии байдаг. Хэрбээ хүнэй харые хара миисгэйн хүндэлэн гараа һаань, муу ушарал тохёолдохо юм гэдэг. Зүүн нюдэнэй зохолоо һаа, һайн байха, баруун нюдэнэй зохолоо һаа, уйлаха юм гэхэ мэтээр тайлбарилдаг. Эдэ бүгэдэ мухар һүзэглэлнүүд хадаа зэрлиг хүнүүдэй шажан шүтэлгэнүүдэй үлэгдэлнүүд мүн юм. Эдэнэр хүнэй байдалда хархис үүргэ дүүргэдэг ба культурын хүгжэлтэдэ һаад тойбо хэдэг.

Ангинуудай бии болохоһоо хойшо шажан хадаа мүлжэлгые хамгаалдаг ба сагааруулдаг, мүлжэгшэдэй засагые хамгаалдаг арга зэбсэг боложо үгөө юм. Шажан болбол хаанууд ба баяд ноёдой засагые бурханһаа юм гэдэг, тэдэниие алдаршуулдаг, бурхан гарбалтай юм гэжэ номнодог байха юм.

Эртэ урдын Египедтэ фараснуудынь Ра гэдэг наранай бурханай хүбүүд мүн гэжэ тоологдодог һэн, тиихэдээ өөһэдөөшье бурханууд гэжэ нэрлэгдэдэг байгаа юм. Энэнь мүлжэгшэдтэ ашагтай байгаа, юуб гэхэдэ ажалшадые мүлжэхэдэнь туһаллаг һэн.

Ленин ба Сталин болбол шажанай социальна үндэһэнүүдые эли тодоор тайлбарилан харуулһан байха юм.

«Социализм ба шажан» гэжэ ном соогоо Ленин иигэжэ бэшэнэ:

«Шажан болбол хэтэ мүнхэдөө бусадта хүдэлмэрилхэ ябадалаар, дутагдал ба гансаардалгаар дарагданги арад олониитэнүүдые хаа хаанагүй даража байдаг духовно дарлалгын янза маягуудай нэгэниинь мүн болоно. Байгаалитай хэһэн тэмсэлдээ зэрлиг хүнэй хүсэгүй байһаниинь бурханда, шүдхэртэ, юрэ бусын үзэгдэлнүүд болон бусадта этигэлые түрүүлдэгтэл адли, мүлжэгшэдтэй хэһэн тэмсэлдээ мүлжэгдэгшэ ангинуудай хүсэгүй байһаниинь мүн лэ хойто наһанай һайн жаргалта ажабайдалда этигэлые зайлашагүй түрүүлдэг юм».

Шажанай социальна үндэһэнүүд тухай ленинскэ бодолые нүхэр Сталин хүгжөөнэ:

«Ажалшад болбол мүрэ дээрэһээн мүлжэгшэдые абажа хаяад, ажабайдалайнгаа эзэд болохые хэдэн зуунжэлэй турша соо хэдэн арбаад ба зуугаад дахин оролдодог байгаа. Теэд тэрэ бүрөө бута сохигдоод, доромжолуулаад, зосоогоо гомодол ба доромжолол, хоромсол ба сүхэрэл нюун, сүлөөлэлгэ гээшые тэнгэриһээ олохобди гэжэ этигэн, мэдэгдээгүй тэнгэри өөдэ нюдөө шэглүүлэн, сухариха ушартай болодог һэн».

Шажан болбол хододоо хархис ба контрреволюционно үүргэ дүүргэдэг байгаа, тэрэ хадаа ажалшадые мүлжэхэдэнь мүлжэгшэдтэ туһалдаг. Шажан болбол ажалшадые мүлжэлгын арга зэбсэг мүн гэжэ Ленин һургадаг һэн.

«Шажан болбол арадые мунхаруулагша хара тамхин мүн, — гэһэн Марксын энэ гүнзэгы удхатай үгэнүүд хадаа шажан тухай асуудалда марксизмын бүхы һургаал заабариин гол һуурин болоно. Мүнөө сагай бүхы шажанууд ба церковьнүүд, шажанай бүхы ба али бүхы организацинууд хадаа мүлжэлгые хамгаалха ба хүдэлмэришэн ангиие мунхаруулха ябадалда алба хэдэг буржуазна реакциин органууд мүн гэжэ марксизм хододоо харадаг байна», — гэжэ Ленин бэшэнэ.

Шажан ба шажанай организацинуудай ажал-ябуулагшад болбол түрүү, прогрессивнэ хүдэлөөндэ эсэргүү ходоо тэмсэжэ, реакциин талада байдаг. Ватиканай ба арадай демократиин оронуудта байһан священнигүүдэй ажал-ябуулга энээндэ эли тодо жэшээ боложо үгэнэ. Венгриин, Чехословакиин ба арадай демократиин ондоо оронуудай олон священнигүүд американска империалистнуудай аша туһада шпионско хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. Капитализмын бусад оронуудтахи священнигүүд болбол ажалшадые боголшолхо ябадалда, капиталай засагые үмэглэхэ ябадалда алба хэдэг.

Шажанай ангиин удха ушар иимэ юм. Тиимэ болохолоороо, шажан хадаа баяшуулай гарта мүлжэлгын арга зэбсэг боложо үгэдэг, тиихэдээ хүдэлмэришэд ба таряашадта, тэдэнэй эрхэ сүлөөдэ ходо эсэргүү байдаг. Шажан хадаа хододоо реакциин, зэрлиг ба хожомдонги байдалай тэмдэг мүн байдаг, тиимэһээ наукада, культурада ба коммунизмда хододоо эсэргүү юм. Шажанай мухар һүзэглэлнүүдые усадхалга хадаа коммунизм байгуулгын шухала зорилго мүн.

Н. Ербанов.

Хитадай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПЕКИН, майн 24. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй Министерствын түлөөлэгшэ хадаа Хитадай арадай республикын ба Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохо тухай хэлсээнүүд тушаа мэдүүлгэ хэбэ. Тус мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ.

Английска правительство 1950 оной январиин 6-да Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лайда ното дамжуулан үгэжэ, тэрээн соогоо тэгшэ эрхын, хоёр талын ашагай, территори болон суверенитедые харилсан хүндэлхэ үндэһэ һуури дээрэ Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствотай дипломатическа харилсаануудые тогтоохо хүсэлтэй байһанаа мэдүүлһэн юм. Тэрэ үдэртөө английска правительство хитадай гоминданай хархис бүлэгэй үлэгдэлнүүдые мэдэрэлгэһээ арсаһан тухайдаа мэдээсээ һэн. Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гадаадын хэрэгүүдэй Министр Чжоу Энь-лай январиин 9-дэ английска правительствын тус нотодонь харюу эльгээгээ бэлэй. Тэрээн соогоо тэгшэ эрхын, хоёр талын ашагай, территори болон суверенитедые харилсан хүндэлхэ үндэһэ һуури дээрэ Хитадай арадай республикын ба Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохоор бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн. Тиин, Чжоу Энь-лай болбол Великобританиин хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ г-н Хатчисоной Пекиндэ ерэхыень январиин 28-да зүбшөөгөө. Хатчисон хадаа Хитадай арадай республикын ба Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохо ябадалда хамаатай, уридшалан харагдаха ба процедурна асуудалнууд тухай хэлсээнүүдые ябуулхын тула английска правительствын түлөөлэгшэнь болоһон байгаа.

Түлөөлэгшэ Хатчисоной мартын 2-то Пекин ерэһэнэй һүүлээр, Хитадай арадай республикын ба Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохо тушаа хуулита хэлсээнүүд эхилһэн байгаа. Хитадай арадай республикын ба Великобританиин хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоохо ябадалтай холбоотой, уридшалан харагдаха ба процедурна асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэхэ ёһотой шухала асуудалынь юуб гэхэдэ, английска правительствын ба Хитадай гоминданай хархис бүлэгэй үлэгдэлнүүдэй хоорондохи харилсаанууд тухай асуудал болоно гэжэ, арадай Центральна правительство хэлсээнүүдэй үедэ английска түлөөлэгшэдэ үгөөрөө мэдүүлһэн байгаа. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадай түлөөлэлгын эрхэ тухай асуудалаар голосованида хабаадалгаһаа английска түлөөлэгшын һаналаа бариһан ябадал, мүн гоминданай хархис бүлэгэй үлэгдэлнүүдэй элдэб янзын организацинууд тушаа, Великобританида, Гонконгдо болон Великобританиин мэдэлэй территоринууд дээрэхи Хитадай национальна зөөри тушаа английска правительствын бодото хараа бодолой ямар байһан тухай асуудал хадаа английска правительствын ба Хитадай гоминданай хархис бүлэгэй үлэгдэлнүүдэй хоорондохи харилсаанууд тушаа асуудалнуудтай холбоотой гэжэ арадай Центральна правительство тоолодог байгаа. Тиимэһээ, арадай Центральна правительство эдэ хоёр асуудалнууд тушаа хараа бодолоо английска правительствын тайлбарилан хэлэхыень хүсэһэн байна.

Мартын 17-до түлөөлэгшэ Хатчисон английска правительствын үгөөр үгэһэн харюу дамжуулба. Тэрэ харюунь дээрэ дурсагдаһан хоёр асуудал тушаа зарим-тэды тайлбари үгэһэн байна. Арадай Центральна правительство тус тайлбариень хангалтагүйдэ тооловно. Үнэндөө, английска правительство хадаа нэгэдэмэл Нацануудай Организациин бүхы органуудта Хитадай түлөөлэлгын эрхэ тухай асуудалаар голосованида хабаадалгаһаа табан һарын турша дотор үсэдөөр һаналаа бариһан байна.

Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын гражданска авиациин управлениин мэдэлдэ байгаа авиационно хоёр компанинуудта — Хитадай национальна авиационно компанида, Центральна авиатранспортна компанида хамаатай ба мүнөө Гонконгдо байдаг самолёдууд тухай хэлэхэ болоо һаа, Гонконгдохи английска засагаархид тэдэ самолёдуудые Хитад руу эльгээхэ ябадалда али болохоор һаад т... руулхаһаа гадна, эдэ самолёдуу... хамгаалга хангаагүй байса. ... гээд хэдэн самолёт үгы хэ... байгаа.

Эдэ бүхы баримтануудһаа ... хада, английска правительство... даа Хитадай гоминданай ха... бүлэгэй үлэгдэлнүүдтэй хари... нуудаа бүримүһэн, үнэхөөр ... лаагүй болоно, тэрэшэлэн ... нальна зөөрэ эдлэхэ тушаа ... тадай арадай республикын ар... Центральна правительствын ... нүүдые ба өөрынгөө зөөриие ... хэ энэнэй эрхые английска пр... тельство ёһотойгоор хүндэл... болоно.

Тиимэһээ, арадай Централ... правительство Нэгэдэмэл Нац... дай Организацида Хитадай тү... лэлгын эрхэ тухай ба Хитада... циональна зөөриие мэдэхэ эрх... тухай хоёр асуудалаар өөры... хараа бодолые саашадань та... рилха гэһэн гүйлтые английска... вительствода дамжуулан үгэ... түлөөлэгшэ Хатчисоние май... да тусхайта ёһоор гуйһан ба...

Арадай Центральна правит... ствын тиигэжэ хандаһанай х... үдэр, тайлбарилан хэлэбэл, ... 9-дэ, английска правительство... даа Хитадай национальна ... ционно компаниин ба Центра... авиатранспортна компаниин ... так арал дээрэ байһан 70 са... дуудые һаатуулан бариха зах... та гонконгско засагаархидта ... байна. Энэ ябуулгань хадаа ... циональна зөөрэ эдлэхэ ар... Центральна правительствын ... английска правительствын хү... дэггүйе харуулхаһаа гадна, Х... дай арадай республика тушаа ... харша муу хараа бодол барим... дагынь гэршэлнэ. Нэгэн тал... английска правительство бо... Хитадай арадай республикын ... дай Центральна правительс... ба Великобританиин хоор... дипломатическа харилсаануу... тогтоохо хүсэлтэй байһанаа ма... лээ гэбэшье, нүгөө талаһаа — ... хадаа хитадай гоминданай хар... бүлэгэй үлэгдэлнүүдтэй хари... нуудаа бодото дээрэнь бүрим... таһалаагүй байһанаа нагэнта ... харуулаа. Хитадай арадай рес... ликын арадай Центральна ... вительство хадаа английска пр... тельствын үгэ ба хэрэгэй хоор... гараһан энэ алгасал тухайда т... барилхыень тон шухалада тоо...

Италиин социалистическэ партиин шиидхэбэри

РИМ, майн 25. (ТАСС). Италиин социалистическэ партиин хүтэлбэри хадаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряае дэмжэхын түлөө тэмсэлдэ партиин бүхы гэшүүдые элсүүлхэ тухай шиидхэбэри абаба.

Синьцзянай казахнуудай түлөөлэгшэдэй съезд

ДИХУА, (Урумчи), майн 25. (ТАСС). Хитадай арадай республикын Синьцзян провинциин Урумчинска ба Хамийска округуудай казах зоной түлөөлэгшэдэй съезд Урумчида болоод, һаяхан дүүргэбэ гэжэ нютагай хэблэл мэдээсэнэ. Съезд дээрэ 100 делегадууд байлсаба, тэдэнэй олонхинь ажалша казах зоной түлөөлэгшэд болоно. Бэлшээри хубаарилха, нүүдэл хүн зоной союзуудые байгуулха, арендна түлбэри багадхаха, пастухнуудай ажалай түлбэриин хэмжээе ехэдхэхэ, үйлэдбэриин ба эд бараанай кооперативуудые эмхидхэхэ, медицинскэ туһаламжа үргэдхэхэ асуудалнуудта съезд ехэ анхарал хандуулба.

Сэрэгэй албан тухай хуулиин болзорые һунааха тушаа США-гэй конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын шиидхэбэри

ВАШИНГТОН, майн 25. (ТАСС). Сэрэгэй албан тухай хуулиин болзорые һунаахаар хараалһан хуулиин проектые США-гэй түлөөлэгшэдэй палата һайшааба. Тус проект хадаа 18 наһатай бүхы эрэшүүлые сэрэгэй алба хэхээр бүридхэлдэ абаха эрилтэ хэнэ. Зүгөөр, бүхы орон соо онсо байдал тохёолдоһон дээрэһээнь зэбсэгтэ хүсэнүүдые ехэдхэхэ хэрэгтэй болоо гэжэ конгрессэй соносхохо хүрэтэр тэдэ наһатаниие сэрэгэй албанда татахагүй юм ха. Энэ хуулиин проект болбол конгрессэй зүгһөө онсо байдал соносхоһоной һүүлээр промышленностиие гулидхан жагсааха ба сэрэгэй үйлэдбэридэ шухала заводуудта хиналта тогтоохо тушаа президентын түлөөлэлгые үлөөхөөр хараална.

„Энэ манай сад“

Калинка, малинка миниил,
Сад соо жэмэсүүд, малинка миниил..: — гэһэн ород дуунай хүнгэхэн аад, хүхюу аялга сууряатана. Энэ дууе дуулагшад — Үнэгэтэйн дунда һургуулиин һурагшад. Тэдэнэрэй зариманиинь хүрзэнүүдые үргэлэнхэй, нүгөөдүүлынь ведронуудые баринхай.

Эдэнэр — эдир юннадууд гээшэ. Мүнөө һургуулиингаа территориие ногооруулхаяа тэдэнэр бэлэн болоод байнад.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ манай һургуули таримал мододоороо суурхадаг байгаа. Теэд, дайнай үе соо саднай хүсэд һайн харууһагүй боложо, ехээр муудаа. Мүнөө урданайнь алдар сууе һэргээе, — гэжэ тус һургуулиин директор нүхэр Мурзин һурагшадтаа хандана.

— Нүхэдүүд, ногоон тарималнууд манай энхэ элүүр бэеын шэмэглэл гээшэ. Эбтэй эмхитэйгээр ажаллажа, элдэб һөөгүүдээр, мододуудаар һургуулияа гоёое,—гэжэ юннат Таня Молокова нүхэдөө уряална.

Уданшьегүй хэдэн олон нүхэнүүд малтагдашаба. Уляаһанай, үхэр нюдэнэй малинын ба бусад мододой залуухан эшэнүүд тэдэ нүхэнүүд соогуур һуулгагдаад, уһалагдана. Дүн хамта дээрээ эндэ шэмэглэн гоёохо 850 модод, вишниин 35 эшэ, яблониин 35 эшэ таригдаа. Иимэ ехэ хүдэлмэриие имагтал эмхитэй ба жаяг заршамтай коллектив бүтээжэ шадаха байна.

—Эй, нүхэд, харыт! Ямар ехэ талмай ногооршобо гээшэб!—гэжэ һурагша Изот Миргунов баяртайгаар хэлэнэ. Эндэ ажаллаашад бултадаа Изодой байһан газар тээшэ ошожо, гэдэргээ харанад.

— Нүхэд, иигэжэл ажаллаха ёһотойбди!

2—3 жэлэй үнгэрэмсөөр һургуулиимнай хашаа соо гоё һайхан модод набшаһаараа долгилхол!

—Арбадахи классайхиднай мүнөө жэлдэ һургуулияа дүүргээд, холын газар нютагуудта ошожошье болохо. Тиихэдээ, энэ садаа хододоо һанажа ябахал!

—Амаралтада ерэхэдээ өөһэдынгөө һуулгаһан сад соо орожо һуудаг байгаарайгты!

Иимэ үгэнүүд һурагшадай дундаһаа соностон, баяр дээрэ баяр нэмээнэ. Тиигэжэ байтар:

Калинка, малинка миниил,
Сад соо жэмэсүүд, малинка
миниил ...—

гэһэн дуун хэдэн олон хүнэй аманһаа нэгэн доро гарахадал гэнэ. «Уужам даа, эхэ һайхан оромни» гээд, удаань дуулалдана.

Тус һургуулиин сад сооһоо жэмэстэ садынь онсо илгарна Тэндэ малинын, вишниин, яблониинь ба бусад модоной оло олон һөөгүүд бии юм.

—Һургуулияа ногооруулха гэһэн манай шиидхэбэриие, мүн энэ талаар республикын бүхы һургуулинуудта хандаһан манай хандалгые ВЛКСМ-эй Обком дэмжээ,—гэжэ тус һургуулиин багшанарай комсомольско организациин секретарь нүхэр Дмитриева хөөрэнэ. Иимэ арюун һайхан хэрэгые хэн дэмжэхэгүй гээшэб! Мүнөө республикымнай хэдэн олон һургуулинууд өөрынгөө садтай болоо.

Нүхэр Дмитриева хөөрөөгөө иигэжэ үргэлжэлүүлнэ:

—Манай һургуулиин садта ургуулагдаһан модод ондоо тээшээшье абаашагдадаг болоо. Бидэнэй тариһан 1000 саженецууд аймагай центртэ үгтөө. Тиихэдэ, 100 саженец хүүгэдэй гэртэ, 500 саженец эндэхи колхознигуудта үгтэһэн байна.

Һайн һайхан хэрэгэй аша үрэ иигэжэ хаа хаанагүй дэлгэрдэг байна. Энэниие манай һурагшад һайтар мэдэнэ. Эгээл иимэһээ һургуулияа дүүргэтэрэз 2 модо, 2 һөөг харууһалха уялга хүн бүхэн абанхай юм.

С. Щерба.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй хандалга

БУДАПЕШТ, майн 25. (ТАСС). Үсэгэлдэр профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдкомой сесси иимэ хандалга абаа гэбэл:

Эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд! Бүхы оронуудай ажалшад!

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй сесси хадаа бүхы капиталистическэ оронуудта дэлгэржэ байгаа экономическа кризисэй оршон байдалда сугларба.

Холбоото Штадууд ба Англида, Баруун Европын маршаллизованно гүрэнүүдтэ үйлэдбэри унажа, заводууд хаагдана. Олон миллион хүдэлмэришэд ба албахаагшад газаа хаягдана. Хүдэлмэригүйшүүлэй арми 45 миллион үлүүтэй хүн болоо. Хүдэлмэригүйшүүл ба тэдэнэй бүлэнэр хилээмэ болон байрагүй үлэжэ, үлэсхэлэн үзэжэ байна.

Ажалшадай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө, тэдэнэй эрхэ ба демократическа сүлөөнэй түлөө тэмсэл хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой байна.

Хүдэлмэришэд! Эб найрамд... тала баригшадай бүхы ... хүдэлөөнэй зэргэнүүдтэ жагсаг...

Атомна зэбсэг үгэ дуугүйгөөр ... рихо ба энэ зэбсэгые түрүүл... рэглэһэн правительствые сэр... гэмтэн гэжэ соносхохые эриһ... найрамдалай тала баригшадай Б... хэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэл... комитедэй уряада гар табигты!

Бүхы дэлхэйн профсоюзууд ... үргэлжын комитедэй уряада ... табилга хадаа профсоюзна орг... заци бүхэнэй үдэр бүриин ... ралда байг лэ!

Хүдэлмэришэн ангиин улас... рондын нэгэдэл мандаха болтог...

Арадуудай хоорондохи эб ... рамдал ба хани барисаан манд... болтогой!

Ажалшадай ажабайдалай ... ресүүдэй түлөө, тэдэнэй демокр... ческа эрхэнүүд ба сүлөөгэй т... тэмсэлэй тугые улам дээшэнь ... гэгты!

Харюусалгатай редакт...
Д. Д. ЛУБСАНО...

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрта — «Аршин Мал-Алан» (үдэрэй 3 часта) «Хүнэй басаган». (үдэшэ).

«Прогресс» кинотеатрта — «Парижын туяа».

«Эрдэм» кинотеатрта — «Дунайн хүүхэн».

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и трап спорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.): об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02307. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000